

GRUPA PRIME CAR MANAGEMENT S.A.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK 2017
WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM Z BADANIA
NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA**

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	5
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	6
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	7
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	8
1. Informacje ogólne	9
2. Zasady rachunkowości	9
2.1. Oświadczenie o zgodności i podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	9
2.2. Waluta funkcjonalna i waluta skonsolidowanego sprawozdania finansowego	10
2.3. Podstawa tworzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	10
2.4. Zmiany w grupie kapitałowej	11
2.5. Istotne zasady rachunkowości	11
2.5.1. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	11
2.5.2. Rzeczowe aktywa trwałe	11
2.5.3. Wartości niematerialne	12
2.5.4. Leasing	12
2.5.5. Metoda uznawania przychodów z tytułu leasingu	13
2.5.5.1. Inwestycja leasingowa netto	13
2.5.5.2. Bezpośrednie koszty początkowe	13
2.5.5.3. Wartość końcowa	13
2.5.5.4. Utrata wartości należności leasingowych	13
2.5.5.5. Wyłączenie składników aktywów finansowych z bilansu	14
2.5.5.6. Ustalenie odpisów z tytułu utraty wartości	14
2.5.6. Rozpoznawanie przychodów z tytułu sprzedaży poleasingowych środków trwałych	15
2.5.7. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	15
2.5.8. Aktywa finansowe	16
2.5.9. Wbudowane instrumenty pochodne	16
2.5.10. Instrumenty pochodne	17
2.5.11. Zapasy	17
2.5.12. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	17
2.5.13. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	18
2.5.14. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	18
2.5.15. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	18
2.5.16. Rezerwy	18
2.5.17. Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe	18
2.5.18. Płatności w formie akcji	19
2.5.19. Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne	19
2.5.20. Podatki	19
2.5.21.1. Podatek bieżący	19
2.5.21.2. Podatek odroczony	19
2.5.21.3. Podatek od towarów i usług	20
2.5.21. Zysk netto na akcje	20
2.5.22. Wycena do wartości godziwej	20
2.6. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	21
3. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie	22

4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	26
4.1. Profesjonalny osąd	26
4.2. Niepewność szacunków	27
5. Lista podmiotów objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym	29
6. Zmiany prezentacji aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów	29
7. Zmiany szacunków	29
8. Działalność zaniechana	30
9. Segmenty operacyjne	30
10. Sezonowość i cykliczność	30
11. Zdarzenia mające istotny wpływ na działalność Grupy PCM	30
11.1. Wyjaśnienie istotnych zmian w okresach sprawozdawczych	30
11.2. Emisja obligacji	30
12. Przychody i koszty	31
12.1. Przychody z tytułu leasingu oraz opłat dodatkowych	31
12.2. Przychody z tytułu prowizji i opłat	31
12.3. Przychody odsetkowe	31
12.4. Pozostałe przychody finansowe	31
12.5. Pozostałe przychody operacyjne i przychody ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	31
12.6. Koszty napraw i serwisów przedmiotów leasingu	32
12.7. Amortyzacja przedmiotów leasingu operacyjnego	32
12.8. Koszty ogólnego zarządu	32
12.9. Koszty odsetkowe	32
12.10. Pozostałe koszty finansowe	33
12.11. Pozostałe koszty operacyjne i koszty zbycia niefinansowych aktywów trwałych	33
13. Podatek dochodowy	33
13.1. Obciążenie podatkowe	33
13.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	33
13.3. Odroczony podatek dochodowy	34
14. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	35
15. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	35
16. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	36
17. Leasing	37
17.1. Należności z tytułu leasingu operacyjnego	37
17.2. Należności z tytułu umów leasingu finansowego	37
18. Pozostałe należności	39
19. Zapasy	40
20. Wartości niematerialne	41
21. Rzeczowe aktywa trwałe	42
22. Pozostałe aktywa	44
23. Świadczenia pracownicze	44
24. Obligacje, pożyczki, kredyty i inne zobowiązania finansowe	45
25. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	46
26. Rezerwy	46
27. Pozostałe zobowiązania	47
28. Rozliczenia międzyokresowe bierne i przychody przyszłych okresów	48

29. Kapitały	49
29.1. Kapitał podstawowy	49
29.2. Kapitał zapasowy.....	50
29.3. Kapitał rezerwy.....	50
29.4. Niepodzielony zysk(strata) oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	52
30. Zobowiązania warunkowe	52
30.1. Rozliczenia podatkowe.....	52
31. Informacje o podmiotach powiązanych	54
31.1. Jednostka dominująca Grupy Prime Car Management S.A.....	54
31.2. Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi	54
31.3. Pożyczki udzielone Członkom Zarządu Prime Car Management S.A., Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.....	54
31.4. Inne transakcje z udziałem Członków Zarządu Prime Car Management S.A., Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.....	54
31.5. Wynagrodzenie kadry kierowniczej Prime Car Management S.A., Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.....	55
31.5.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Prime Car Management S.A., Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.	55
31.5.2. Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej	55
32. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.....	56
33. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym.....	56
33.1. Ryzyko stopy procentowej	56
33.2. Ryzyko walutowe	57
33.3. Ryzyko cen towarów	57
33.4. Ryzyko kredytowe.....	57
33.5. Ryzyko związane z płynnością.....	58
34. Instrumenty finansowe.....	59
34.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych	59
34.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w zysku lub stracie w podziale na kategorie instrumentów finansowych.....	60
35. Ryzyko koncentracji	61
36. Zarządzanie kapitałem	61
37. Struktura zatrudnienia.....	62
38. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym.....	62

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku
Działalność kontynuowana			
Przychody		599 249 700,57	573 266 875,89
Przychody z tytułu leasingu oraz opłat dodatkowych	12.1	143 542 417,29	145 935 515,58
Przychody z tytułu prowizji i opłat	12.2	265 287 173,26	235 240 493,91
Przychody odsetkowe	12.3	52 772 482,86	43 899 158,92
Pozostałe przychody finansowe	12.4	112 484,06	95 317,83
Przychody ze zbycia przedmiotów poleasingowych	12.5	131 793 246,86	138 713 384,68
Pozostałe przychody operacyjne	12.5	5 741 896,24	9 383 004,97
Koszty		553 299 118,55	527 355 514,50
Koszty napraw i serwisów przedmiotów leasingu	12.6	225 762 116,11	200 053 958,63
Amortyzacja przedmiotów leasingu operacyjnego	12.7	111 375 426,93	117 739 314,88
Koszty ogólnego zarządu	12.8	44 429 647,60	43 006 117,52
Koszty odsetkowe	12.9	47 895 332,49	37 787 381,83
Pozostałe koszty finansowe	12.10	3 182 222,27	3 361 699,58
Koszty zbycia przedmiotów poleasingowych	12.11	118 117 054,68	124 859 097,37
Pozostałe koszty operacyjne	12.11	2 537 318,47	547 944,69
Zysk / (strata) brutto		45 950 582,02	45 911 361,39
Obciążenia z tytułu podatku dochodowego bieżącego	13.1	(16 305 815,00)	(19 631 009,00)
Obciążenia z tytułu podatku dochodowego odroczonego	13.1	6 121 480,35	9 946 852,24
Obciążenia z tytułu podatku dochodowego razem		(10 184 334,65)	(9 684 156,76)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej		35 766 247,37	36 227 204,63
Zysk/(strata) netto za rok obrotowy		35 766 247,37	36 227 204,63
Pozostałe całkowite dochody netto		0,00	0,00
Całkowity dochód netto za okres		35 766 247,37	36 227 204,63
CAŁKOWITY DOCHÓD NETTO ZA OKRES PRZYPADAJĄCY AKCJONARIUSZOM JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ		35 766 247,37	36 227 204,63

Zysk / (strata) netto na akcję w złotych*

	Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku
Zysk / (strata) netto za okres	35 766 247,37	36 227 204,63
Liczba akcji**	11 908 840	11 908 840
Zysk / (strata) netto za okres na akcję w złotych przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	3,00	3,04

* Bez rozwodnionego zysku z tytułu programu motywacyjnego dla kadry zarządzającej.

** Liczba akcji: seria A – 600.000, seria B – 138.000, seria C – 4.261.750, seria D – 3.000.000, seria E – 3.909.090.

Prezes Zarządu

Maciej Letniowski

Jakub Kizielewicz

GŁÓWNY KSIĘGOWY

Załączone zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów.

Konrad Karpowicz

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Nota	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
AKTYWA			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	16	2 148 935,10	8 898 194,78
Pochodne instrumenty finansowe		0,00	201 481,28
Należności z tytułu leasingu finansowego	17.2	985 479 075,45	833 424 020,89
Pozostałe należności, w tym:	18	82 097 479,53	67 601 048,52
- należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		673 391,00	3 948,00
Zapasy	19	86 979 977,49	59 672 954,12
Wartości niematerialne	20	382 562,52	198 313,41
Rzeczowe aktywa trwałe, w tym:	21	712 061 294,97	642 559 782,80
- leasing operacyjny		703 514 570,53	634 399 631,67
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13.3	55 979 768,57	49 858 288,23
Pozostałe aktywa	22	71 591 268,63	66 603 993,01
Rozliczenia międzyokresowe czynne		703 279,01	1 007 633,24
AKTYWA RAZEM		1 997 423 641,27	1 730 025 710,28
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY PRZYPADAJĄCY AKCJONARIUSZOM JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ			
Zobowiązania			
Obligacje, pożyczki i kredyty i inne zobowiązania finansowe	24	1 468 854 930,80	1 219 816 378,39
Pochodne instrumenty finansowe		213 695,78	0,00
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	25	44 647 820,85	35 999 893,91
Pozostałe zobowiązania, w tym:	27	1 786 594,57	5 900 198,55
- zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		0,00	4 180 568,00
Rezerwy	26	1 322 646,00	1 231 185,00
Rozliczenia międzyokresowe bierne i przychody przyszłych okresów	28	26 693 565,68	21 395 725,27
Zobowiązania razem		1 543 519 253,68	1 284 343 381,12
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej			
Kapitał podstawowy		23 817 680,00	23 817 680,00
Kapitał zapasowy		381 823 278,53	381 809 065,37
Kapitał rezerwowy		788 063,98	227 390,51
Zyski zatrzymane / niepokryte straty		47 475 365,09	39 828 193,28
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej razem	29.2	453 904 387,60	445 682 329,16
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY PRZYPADAJĄCY AKCJONARIUSZOM JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ RAZEM		1 997 423 641,27	1 730 025 710,28

Wiceprezes Zarządu
Konrad Korpowicz

Prezes Zarządu
Jakub Kizielewicz

Maciej Lemniewski
GŁÓWNY KSIĘGOWY

Załączone zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

	<i>Kapitał podstawowy</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Kapitał rezerwowy</i>	<i>Zyski zatrzymane/ niepokryte straty</i>	<i>Kapitał własny razem</i>
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	23 817 680,00	381 809 065,37	227 390,51	39 828 193,28	445 682 329,16
Zysk / strata za rok obrotowy	0,00	0,00	0,00	35 766 247,37	35 766 247,37
Inne całkowite dochody netto za okres	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przeniesienie zysku zatrzymanego na kapitał zapasowy	0,00	14 213,16	0,00	(14 213,16)	0,00
Wypłata dywidendy	0,00	0,00	0,00	(28 104 862,40)	(28 104 862,40)
Wycena programu opcji menadżerskich	0,00	0,00	560 673,47	0,00	560 673,47
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	23 817 680,00	381 823 278,53	788 063,98	47 475 365,09	453 904 387,60
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	23 817 680,00	416 254 128,67	0,00	34 654 545,34	474 726 354,38
Zysk / strata za rok obrotowy	0,00	0,00	0,00	36 227 204,63	36 227 204,63
Inne całkowite dochody netto za okres	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przeniesienie zysku zatrzymanego na kapitał zapasowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wypłata dywidendy	0,00	(34 445 063,30)	0,00	(31 053 556,70)	(65 498 620,00)
Wycena programu opcji menadżerskich	0,00	0,00	227 390,51	0,00	227 390,51
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	23 817 680,00	381 809 065,37	227 390,51	39 828 193,28	445 682 329,16

Wiceprezes Zarządu
Konrad Karłowicz

Prezes Zarządu
Jakub Kicieliwicz

Maciej Letniowski
GŁÓWNY KSIĘGOWY

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku
Przeplwy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		45 950 582,02	45 911 361,39
Korekty o pozycje:		(229 971 951,55)	(280 254 072,73)
Amortyzacja		113 604 742,24	120 425 407,56
Zwiększenie/(zmniejszenie) wyceny zobowiązań finansowych		(527 157,47)	1 107 826,72
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności leasingowych, w tym:	17,2	(152 055 054,56)	(209 748 565,73)
- nabycie aktywów przeznaczonych do umów leasingu finansowego		(531 726 467,23)	(552 051 933,06)
- spłata kapitału umów leasingu finansowego – raty miesięczne		299 337 931,06	284 132 449,50
- spłata kapitału umów leasingu finansowego – rata końcowa		86 740 639,09	70 745 001,67
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu rzeczowych aktywów trwałych, w tym:	16	(182 863 698,10)	(182 634 651,34)
- nabycie przedmiotów leasingu operacyjnego		(308 689 900,44)	(284 092 835,31)
- wartość księgowa sprzedanych środków trwałych		125 146 341,62	102 507 679,69
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności	18	(14 496 431,01)	(5 471 377,32)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów	19	(27 307 023,37)	(20 609 576,08)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	25,27	4 534 322,96	4 177 423,23
Wpływy z tytułu odsetek		(110 082,94)	(95 317,83)
Wydatki z tytułu odsetek		44 287 192,21	33 914 095,39
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych i pozostałych aktywów	22,28	614 919,02	(1 458 992,56)
Zmiana stanu rezerw	26	91 461,00	(255 245,00)
Podatek dochodowy zapłacony		(16 305 815,00)	(19 631 009,00)
Pozostałe		560 673,47	25 909,23
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(184 021 369,53)	(234 342 711,34)
<i>Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej po korekcie o nabycie aktywów do umów leasingu / najmu</i>		671 445 354,31	601 802 057,03
Przeplwy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		685 350,67	1 742 483,34
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		(1 112 156,09)	(2 081 025,54)
Nabycie inwestycji w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach		0,00	0,00
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(426 805,42)	(338 542,20)
<i>Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej po korekcie o nabycie aktywów do umów leasingu / najmu</i>		(855 893 529,26)	(836 483 310,57)
Przeplwy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/ kredytów		1 026 650 872,75	1 639 221 608,52
Splata pożyczek/ kredytów		(776 669 985,81)	(1 303 146 865,81)
Dywidendy wypłacone		(28 104 862,40)	(65 498 620,00)
Odsetki otrzymane		110 082,94	95 317,83
Odsetki zapłacone		(44 287 192,21)	(33 914 095,39)
Wydatki związane z pozyskaniem finansowania zewnętrznego		0,00	0,00
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		177 698 915,27	236 757 345,15
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		(6 749 259,68)	2 076 091,61
Różnice kursowe netto		0,00	0,00
Środki pieniężne na początek okresu		8 898 194,78	6 822 103,17
Środki pieniężne na koniec okresu		2 148 935,10	8 898 194,78

Wiceprezes Zarządu

16
Prezes Zarządu

Jakub Kizielowicz

Maciej Letniowski

SŁOWNY KSIĘGOWY

Załączone zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów.

1. Informacje ogólne

Na dzień publikacji Sprawozdania Finansowego w skład Grupy Prime Car Management S.A. wchodziły następujące podmioty:

- Prime Car Management S.A. (spółka dominująca Grupy, notowana na GPW w Warszawie, „Emitent”),
- Futura Leasing S.A. (100% właścicielem jest Prime Car Management S.A.),
- Masterlease Sp. z o. o. (100% właścicielem jest Prime Car Management S.A.),
- MasterRent24 Sp. z o.o. (dawniej Futura Prime Sp. z o.o.; 100% właścicielem jest Prime Car Management S.A.).

Cztery powyższe podmioty wchodzi w skład grupy kapitałowej, której jednostką dominującą jest Spółka Prime Car Management S.A. (NIP: 957-07-53-221, REGON: 191888626, KRS: 0000013870).

Cztery powyższe podmioty, mające swoją siedzibę w Polsce, w dalszej części skonsolidowanego sprawozdania finansowego występują pod nazwą „Grupa Prime Car Management S.A.”, „Grupa PCM” lub „Spółki”.

Na podstawie uchwały nr 457/2014 Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. („GPW”) z dnia 15 kwietnia 2014 roku, z dniem 16 kwietnia 2014 roku w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym zostało wprowadzone 11.908.840 akcji zwykłych na okaziciela Spółki Prime Car Management S.A. serii A, B, C, D i E o wartości nominalnej 2,00 zł każda, oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem ISIN: PLPRMCM00048. Zgodnie z uchwałą Zarządu GPW, akcje Spółki notowane są w systemie notowań ciągłych pod nazwą skróconą „PCM” i oznaczeniem „PCM”.

W wyniku transakcji, której rozliczenie nastąpiło w dniu 21 kwietnia 2015 roku, doszło do sprzedaży wszystkich posiadanych akcji PCM przez dotychczasowego większościowego udziałowca, Spółkę Fleet Holdings S.A. Transakcje dotyczyły sprzedaży 7.145.304 akcji Spółki, co stanowi 60% wszystkich akcji, po cenie 42 zł za akcję i zostały zawarte na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. w ramach transakcji pakietowych. Zlecenia sprzedaży zostały złożone w dniu 17 kwietnia 2015 roku, a rozliczone w dniu 21 kwietnia 2015 roku.

Struktura akcjonariatu spółki dominującej Grupy Prime Car Management S.A. została przedstawiona w nocie 29.1.

Niniejsze sprawozdanie finansowe stanowi skonsolidowane sprawozdanie Grupy Prime Car Management S.A..

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy PCM jest leasing finansowy, leasing operacyjny oraz krótkoterminowy wynajem pojazdów.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PCM za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd spółki Prime Car Management S.A. w dniu 27 marca 2018 roku.

W skład Zarządu jednostki dominującej Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodziłi:

- Jakub Kizielewicz – Prezes Zarządu
- Konrad Karpowicz – Wiceprezes Zarządu

W ciągu okresu sprawozdawczego objętego niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym i do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Zarządu jednostki dominującej Grupy nie uległ zmianie.

2. Zasady rachunkowości

2.1. Oświadczenie o zgodności i podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską (MSSF) według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości, nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE.

Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych oraz wartości Programu Motywacyjnego, które są wyceniane według wartości godziwej.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w złotych.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółki wchodzące w skład Grupy PCM w dającej się przewidzieć przyszłości przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy od daty bilansowej. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Spółki wchodzące w skład Grupy PCM.

2.2. Waluta funkcjonalna i waluta skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Walutą funkcjonalną Grupy PCM i walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty.

2.3. Podstawa tworzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe powstało poprzez agregację danych finansowych Spółek:

- Prime Car Management S.A. z siedzibą w Gdańsku, ul. Polanki 4,
- Futura Leasing S.A. z siedzibą w Gdańsku, ul. Polanki 4,
- Masterlease Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, ul. Polanki 4,
- MasterRent24 Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, ul. Polanki 4,

z uwzględnieniem odpowiednich korekt konsolidacyjnych, przygotowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku, 31 grudnia 2016 roku i za lata zakończone 31 grudnia 2017 oraz 31 grudnia 2016 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PCM za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku obejmuje skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku, skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2017 roku, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku, skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku oraz dane porównawcze za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku, oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku, a także zasady (polityki) rachunkowości i dodatkowe noty objaśniające.

Grupa wybrała politykę rachunkowości, w której transakcje połączenia jednostek gospodarczych znajdujących się pod wspólną kontrolą są rozliczane metodą „łączenia udziałów”. Poszczególne pozycje aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów Spółek Grupy zostały do siebie dodane po dokonaniu odpowiednich korekt konsolidacyjnych, a następnie doprowadzeniu wartości aktywów i zobowiązań do jednolitych metod wyceny i po dokonaniu odpowiednich wyłączeń. Wszystkie salda, transakcje, niezrealizowane zyski i straty wynikające z transakcji pomiędzy Spółkami zostały wyłączone w pełni.

W dniu 20 lutego 2013 roku Prime Car Management S.A. zawarła umowę zakupu spółki BAWAG Leasing & Fleet Sp. z o.o., obecnie MasterRent24 Sp. z o.o., z siedzibą w Warszawie o kapitale udziałowym w wysokości 2.850.000 zł.

Łączna cena wszystkich udziałów w MasterRent24 oraz nabytych wierzytelności wyniosła 42,7 mln zł.

Celem transakcji było nabycie portfela należności leasingowych BAWAG Leasing & Fleet Sp. z o.o.

Transakcja została rozliczona jako nabycie aktywów – Zarząd Prime Car Management S.A. nie zidentyfikował transakcji jako nabycie aktywów stanowiących przedsięwzięcie zgodnie z MSSF 3, biorąc pod uwagę szczegóły porozumień rzeczowych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało przygotowane za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku, z danymi porównywalnymi za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku, używając tych samych zasad rachunkowości.

2.4. Zmiany w grupie kapitałowej

W 2016 i 2017 roku nie miały miejsca zmiany w grupie kapitałowej.

W 2017 roku spółka Futura Prime Sp. z o.o. zmieniła nazwę na MasterRent24 Sp. z o.o.

2.5. Istotne zasady rachunkowości

2.5.1. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
EUR	4,1709	4,4240

2.5.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/ kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają zysk lub stratę w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, dla których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów wynoszący:

<u>Typ</u>	<u>Okres</u>
Urządzenia biurowe	5-8 lat
Środki transportu	3-5 lat
Komputery	2-3 lat
Inwestycje w obcych środkach trwałych	10 lat

W przypadku środków trwałych przeznaczonych do leasingu operacyjnego Grupa PCM stosuje amortyzację liniową w okresie ekonomicznej użyteczności środka trwałego przy uwzględnieniu wartości końcowej.

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie i w razie konieczności – koryguje z efektem od początku następnego miesiąca.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów.

Spółki rutynowo sprzedają składniki rzeczowych aktywów trwałych utrzymywanych z przeznaczeniem na wynajem stronom trzecim. Spółki przenoszą takie aktywa w ich wartości bilansowej do zapasów w momencie, w którym

zaprzestają ich wynajmowania i przeznaczają je do sprzedaży. Przychody ze sprzedaży takich aktywów ujmuje się jako przychody zgodnie z MSR 18 Przychody i prezentuje się w zysku rozstawnym.

2.5.3. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają warunki rozpoznania dla kosztów prac rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia wartości niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa PCM ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w zysku lub stracie w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

W spółkach nie występują wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w zysku lub stracie w momencie ich usunięcia z bilansu.

Stawki amortyzacyjne ustalone zostały z uwzględnieniem okresu ekonomicznej użyteczności wartości niematerialnych. Wartości niematerialne amortyzuje się metodą liniową wg stawki rocznej 20%-50%. Rozpoczęcie amortyzacji następuje w miesiącu następującym po miesiącu przyjęcia wartości niematerialnych do użytkowania.

2.5.4. Leasing

Grupa PCM jest stroną umów leasingowych, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania i pobierania pożytków środki trwale przez uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę PCM jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Klasyfikacja leasingu na leasing finansowy lub operacyjny jest dokonywana m.in. w oparciu o następujące kryteria:

- *umowa przenosi własność składnika aktywów na leasingobiorcę po zakończeniu okresu leasingu,*
- *umowa zawiera prawo leasingobiorcy do nabycia składnika aktywów po cenie, która zgodnie z przewidywaniami będzie na tyle niższa od wartości godziwej ustalonej na dzień, w którym realizacja prawa zakupu staje się możliwa, iż na dzień rozpoczęcia leasingu można być wystarczająco pewnym, że leasingobiorca z tego prawa skorzysta,*
- *okres leasingu odpowiada w przeważającej części okresowi ekonomicznego okresu użytkowania składnika aktywów, nawet jeśli tytuł prawny nie ulega przeniesieniu,*
- *wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych na dzień rozpoczęcia leasingu wynosi zasadniczo prawie tyle, ile wartość godziwa przedmiotu leasingu,*
- *aktywa będące przedmiotem leasingu mają na tyle specjalistyczny charakter, że tylko leasingobiorca może z nich korzystać bez dokonywania większych modyfikacji,*
- *leasingobiorca ma możliwość przedłużenia umowy (lub zawarcia nowej umowy) na dodatkowy okres za opłatą znacząco niższą od opłat obowiązujących na rynku,*
- *leasingobiorca może wypowiedzieć umowę, a wszelkie związane z tym straty leasingodawcy pokrywa leasingobiorca,*
- *zyski lub straty związane z wahaniami wartości końcowej składnika aktywów przypadają leasingobiorcy.*

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego.

Umowa leasingu, niezależnie od typu umowy leasingu, trwa przeciętnie od 2 do 5 lat.

2.5.5. Metoda uznawania przychodów z tytułu leasingu

Przychody z leasingu finansowego rozpoznawane są przez cały okres trwania umowy leasingowej w sposób odzwierciedlający stałą stopę leasingu od nierozliczonej części inwestycji leasingowej netto dokonanej przez leasingodawcę w ramach umowy leasingu. Opłaty leasingowe zmniejszają inwestycję leasingową brutto, obniżając zarówno należność główną, jak i kwotę nie zrealizowanych przychodów finansowych, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej przyjętej dla danej umowy leasingowej. Przychody z tytułu leasingu finansowego prezentowane są w linii Przychody odsetkowe Sprawozdania z całkowitych dochodów.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego są rozkładane w czasie liniowo przez długość trwania kontraktu i wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów w linii Przychody z tytułu leasingu oraz opłat dodatkowych.

2.5.5.1. Inwestycja leasingowa netto

Grupa PCM ujmuje należności netto z tytułu leasingu finansowego w wartości aktywów oddanych do używania korzystającemu. Umowy te są ujmowane w księgach po postawieniu przedmiotu leasingu do dyspozycji leasingobiorcy. Grupa PCM księguje całość przyszłych minimalnych opłat leasingowych oraz początkowych kosztów bezpośrednich jako inwestycję leasingową brutto. Różnica pomiędzy inwestycją leasingową brutto a inwestycją leasingową netto stanowi niezrealizowane przychody finansowe, które są uznawane przez okres trwania leasingu. Dla celów łącznej prezentacji bilansowej należności leasingowe wykazuje się w wartości netto, tj. należność leasingowa brutto pomniejszona o niezrealizowane przychody finansowe. Przychody z leasingu rozpoznawane są przez cały okres trwania umowy według stopy zwrotu leasingu wyliczonej dla danej umowy leasingowej.

Dla umów leasingowych opartych na zmiennej stopie procentowej (gdzie wysokość odsetek ustalana jest w oparciu o zmienną stopę rynkową powiększoną o stałą marżę) ustala się, uwzględniając zmianę rynkowej stopy bazowej, nową stopę zwrotu leasingu dla pozostałej części umowy leasingowej, na podstawie której ustala się i ujmuje przychody odsetkowe.

Należności leasingowe denominowane w walutach obcych (inwestycje netto) wycenia się, zgodnie z zapisami zawartymi w umowach leasingowych, po kursie sprzedaży NBP z tabeli NBP datowanej w ostatnim dniu roboczym bezpośrednio poprzedzającym dzień bilansowy.

2.5.5.2. Bezpośrednie koszty początkowe

Początkowe koszty bezpośrednie - krańcowe koszty związane bezpośrednio z procesem negocjowania umów leasingu finansowego oraz działaniami zmierzającymi do zawarcia umowy leasingu, w tym prowizje płatne od zawartych umów leasingowych są odraczane w czasie jako część inwestycji leasingowej netto i są rozliczone za pomocą stopy zwrotu leasingu w okresie leasingu. Koszty te nie obejmują kosztów ogólnozakładowych.

2.5.5.3. Wartość końcowa

Szacowana wartość końcowa stanowi zazwyczaj uzgodnioną przyszłą cenę wykupu środka trwałego przez klienta po zakończeniu okresu leasingu finansowego. Wartość ta jest wyliczana w momencie rozpoczęcia leasingu na podstawie wartości początkowej środka trwałego.

Wartości końcowe są zazwyczaj ustalane na podstawie pewnej kwoty umownej i ujmowane są w pozycji inwestycji leasingowej netto. Odzyskanie wartości końcowej środka trwałego w leasingu jest uzależnione od wypełnienia warunków umowy leasingowej i jej zakończenia.

2.5.5.4. Utrata wartości należności leasingowych

Grupa PCM miesięcznie ocenia czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności leasingowych bądź grupy należności leasingowych.

Identyfikacja przesłanek utraty wartości oraz wycena należności leasingowych Grupy PCM dokonywana jest kwartalnie w terminach zapewniających ujęcie wyników wyceny w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy PCM, a

także w każdym istotnym przypadku zaistnienia zdarzeń mającym wpływ na klasyfikację należności leasingowych bądź ich wycenę. Grupa PCM na koniec każdego miesiąca dokonuje oceny występowania przesłanek utraty wartości składników należności leasingowych.

Identyfikacja pojedynczego zdarzenia wskazującego na utratę wartości może nie być możliwa. Utratę wartości może spowodować efekt kilku zdarzeń. Dlatego też identyfikacja przesłanek utraty wartości dokonywana jest w oparciu o przesłanki ilościowe i jakościowe z uwzględnieniem sytuacji finansowej klienta, jakości współpracy z Grupą PCM oraz jej otoczenia biznesowo-prawnego. Identyfikacja przesłanek utraty wartości dokonywana jest w oparciu o wewnętrzne zasady oceny ryzyka nie wywiązania się klienta z zobowiązań wobec Grupy PCM obejmujące między innymi następujące zdarzenia:

- znaczące trudności finansowe,
- niedotrzymywanie warunków umowy, niespłacanie lub zaleganie ze spłacaniem odsetek lub należności głównej,
- przyznanie przez Grupę PCM klientowi udogodnienia, którego w normalnych warunkach by nie udzieliła ze względu na trudną sytuację finansową klienta,
- wysoce prawdopodobna upadłość klienta.

W przypadku niedotrzymania warunków umowy lub poprzez zaleganie ze spłacaniem odsetek lub należności głównej, przesłanką utraty wartości w ocenie Grupy PCM jest 90-dniowe opóźnienie spłaty istotnej kwoty zobowiązań. Istotność kwoty jest oceniana zgodnie z obowiązującymi w Spółkach procedurami wewnętrznymi. Warunek jest stosowany przez Grupę PCM wobec wszystkich leasingobiorców.

2.5.5.5. Wyłączenie składników aktywów finansowych z bilansu

Grupa PCM dokonuje wyłączenia składników aktywów finansowych z bilansu wtedy i tylko wtedy, gdy wygasają umowne prawa do przepływów finansowych, a przeniesienie spełnia warunki wyłączenia z bilansu. W szczególności Grupa PCM dokonuje spisania należności leasingowych z bilansu w ciężar utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości, gdy te należności są nieściągalne, to znaczy:

- koszty dalszej windykacji należności przekraczać będą spodziewane wpływy z windykacji,
- nieskuteczność egzekucji należności Grupy PCM stwierdzona została odpowiednim dokumentem właściwego organu postępowania egzekucyjnego,
- nie jest możliwe ustalenie majątku dłużnika nadającego się do egzekucji i nie jest znane miejsce pobytu dłużnika;
- roszczenia uległy przedawnieniu.

2.5.5.6. Ustalenie odpisów z tytułu utraty wartości

Jeśli istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wówczas dokonywana jest ocena występowania straty gdzie kwota odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową ekspozycji, a wartością bieżącą przyszłych oszacowanych przepływów. Wartość inwestycji leasingowej netto obniża się przez dokonanie odpisu. Kwotę odpisu aktualizującego wartość bieżącą należności z tytułu leasingu finansowego ujmuje się w zysku lub stracie w pozycji pozostałe koszty finansowe, natomiast kwotę odpisu aktualizującego wartość bieżącą należności z tytułu leasingu operacyjnego ujmuje się w zysku lub stracie w pozycji pozostałe koszty operacyjne. Poziom odpisów utrzymywanych przez Grupę PCM, dokonywanych na należności z tytułu leasingu finansowego, składa się z odpisów wynikających z indywidualnej oceny pojedynczych aktywów, a także odpisów powstałych na skutek oceny ekspozycji na stratę poniesioną a jeszcze nieujawnioną. Grupa PCM tworzy odpis na poniesione, lecz nie zidentyfikowane straty (IBNR). Odpis ten odzwierciedla poziom straty portfela leasingu finansowego, który wystąpił na skutek zaistnienia zdarzeń utraty wartości, które nie zostały zidentyfikowane przez Grupę PCM do dnia bilansowego, ustaloną na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka do charakterystyki grupy aktywów objętych procesem wyliczenia odpisu IBNR. Odpis IBNR jest liczony w oparciu o model opierający się na dwóch podstawowych współczynnikach, tj., PD (Probability of Default – prawdopodobieństwo, iż w przyjętym przez Grupę horyzoncie czasowym 4 miesięcy umowa leasingu przestanie być spłacana) oraz LGD (Loss Given Default – wyrażona procentowo strata w przypadku zrealizowania się zdarzenia opisanego przez PD). Wskaźniki te są szacowane na podstawie danych historycznych poniesionych strat. W szacunkach odpisów Grupa PCM nie ujmuje strat naliczonych

wskutek zdarzeń przyszłych, bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Poziom odpisów utrzymywanych przez Grupę PCM, dokonywanych na należności z tytułu leasingu operacyjnego, składa się z odpisów wynikających z indywidualnej oceny wiarygodności finansowej klientów, której podstawą jest jakość obsługi bieżących należności wynikających z posiadanych umów leasingu operacyjnego.

Kalkulacja odpisów aktualizujących na należności z tytułu leasingu finansowego i operacyjnego odbywa się na dwóch poziomach: analiza indywidualna umowy lub analiza grupowa.

Analizie indywidualnej podlegają umowy leasingu, które zostały wypowiedziane (w skutek nieprawidłowej obsługi finansowej umowy) bądź umowy, które pozostają aktywne, lecz posiadają należności przeterminowane o ponad 90 dni.

Analiza grupowa obejmuje zarówno odpisy aktualizujące na należności wymagalne i niewymagalne. Analizie grupowej (IBNR) podlegają wszystkie umowy nie poddane analizie indywidualnej (umowy obsługiwane prawidłowo), dla których należności nie są przeterminowane o więcej niż 90 dni.

2.5.6. Rozpoznawanie przychodów z tytułu sprzedaży poleasingowych środków trwałych

Poleasingowe środki trwałe, po ich przejęciu od leasingobiorców, są przeklasyfikowane do zapasów. Przychody z tytułu sprzedaży zapasów rozpoznawane są w momencie sprzedaży jako przychody ze zbycia przedmiotów poleasingowych. Odpowiadające im koszty są ujmowane w tym samym momencie jako koszty ze zbycia przedmiotów poleasingowych.

2.5.7. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa PCM ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa PCM dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa PCM ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa PCM szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

2.5.8. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- aktywa przeznaczone do obrotu (wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy)
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności (wyceniane w skorygowanej cenie nabycia przez wynik finansowy)
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (wyceniane w wiarygodnej wartości godziwej przez wynik finansowy lub kapitał z aktualizacji wyceny)
- pożyczki udzielone i należności własne (wyceniane w skorygowanej cenie nabycia przez wynik finansowy)

Grupa posiada aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz pożyczki i należności.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

- a) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
 - nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
 - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,
- b) został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako przychody lub koszty finansowe. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy instrument byłby najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego byłoby zabronione.

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Po początkowym ujęciu składniki aktywów wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, po uwzględnieniu ewentualnych odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z nabyciem składników aktywów oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku z nabyciem aktywów.

Przychody i koszty są ujmowane w zysku lub stracie z chwilą usunięcia aktywów z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa PCM traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

2.5.9. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli wszystkie z następujących warunków są spełnione:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany,
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego,
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są ujmowane w zysku lub stracie.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta umowy zasadniczej jest walutą zwyczajową dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.

Oceny, czy dany wbudowany instrument pochodny podlega wydzieleniu Grupa PCM dokonuje na moment jego początkowego ujęcia.

2.5.10. Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa PCM w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych, to przede wszystkim kontrakty na zamianę stóp procentowych (IRS). Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone do zysku lub straty netto roku obrotowego.

Wartość godziwa kontraktów na zamianę stóp procentowych jest ustalana na podstawie modelu wyceny uwzględniającego obserwowalne dane rynkowe, w tym w szczególności bieżące terminowe stopy procentowe.

2.5.11. Zapasy

Zapasy obejmują samochody poleasingowe i przedleasingowe, odzyskane przez Grupę PCM w wyniku procesu windykacji lub wskutek zakończenia umowy. Zapasy ujmowane są według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywanej w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty przygotowania samochodu do sprzedaży i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

2.5.12. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Pozostałe należności obejmują w szczególności zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz zapasów. Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych aktywów niefinansowych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w bilansie odrębną pozycję.

2.5.13. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, pomniejszonych o niespłacone kredyty w rachunkach bieżących.

2.5.14. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według wartości godziwej.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku z zobowiązaniem.

Przychody i koszty są ujmowane w zysku lub stracie z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

2.5.15. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa PCM wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa PCM ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa PCM ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstające z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług oraz zobowiązania z tytułu kaucji od umów leasingu operacyjnego. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

2.5.16. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie PCM ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa PCM spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

2.5.17. Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe

Zgodnie z przepisami prawa pracownicy Grupy PCM mają prawo do odpraw emerytalnych. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych zależy od stażu pracy

oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa PCM tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez Grupę PCM. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

2.5.18. Płatności w formie akcji

W 2016 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Prime Car Management S.A. podjęło uchwałę o uruchomieniu w Spółce Programu Motywacyjnego dla kluczowych osób zarządzających Spółką („Program Motywacyjny”). Szczegółowy opis Programu znajduje się w notce 29.3.

W Grupie PCM nie występują inne płatności w formie akcji.

2.5.19. Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne

Zysk nie jest dzielony na cele pracownicze i fundusze specjalne.

2.5.20. Podatki

2.5.21.1. Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

2.5.21.2. Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz,
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz,
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości

ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, nie zaś natomiast w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Grupa PCM kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.5.21.3. Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz,
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

2.5.21. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku i za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku został oparty na liczbie akcji spółki Prime Car Management S.A., która na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku wynosiła 11.908.840 akcji.

2.5.22. Wycena do wartości godziwej

Grupa wycenia instrumenty finansowe takie jak instrumenty dostępne do sprzedaży oraz instrumenty pochodne oraz aktywa niefinansowe w wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Ponadto, wartość godziwa instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zostały ujawnione w nocy 31.12.

Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach zbycia składnika aktywów między uczestnikami rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych. Wycena wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się albo:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów bądź zobowiązania,
- w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

Zarówno główny jak i najbardziej korzystny rynek muszą być dostępne dla Grupy.

Wartość godziwa składnika aktywów lub zobowiązania jest mierzona przy założeniu, że uczestnicy rynku przy ustalaniu ceny składnika aktywów lub zobowiązania działają w swoim najlepszym interesie gospodarczym.

Wycena wartości godziwej składnika aktywów niefinansowych uwzględnia zdolność uczestnika rynku do wytworzenia korzyści ekonomicznych poprzez jak największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów lub jego zbycie innemu uczestnikowi rynku, który zapewniłby jak największe i jak najlepsze wykorzystanie tego składnika aktywów.

Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych.

Wszystkie aktywa oraz zobowiązania, które są wyceniane do wartości godziwej lub ich wartość godziwa jest ujawniana w sprawozdaniu finansowym są klasyfikowane w hierarchii wartości godziwej w sposób opisany poniżej na podstawie najniższego poziomu danych wejściowych który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość:

- Poziom 1 – Notowane (nieskorygowane) ceny rynkowe na aktywnym rynku dla identycznych aktywów lub zobowiązań,
- Poziom 2 – Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest bezpośrednio bądź pośrednio obserwowalny,
- Poziom 3 - Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest nieobserwowalny.

Na każdą datę bilansową, w przypadku aktywów i zobowiązań występujących na poszczególne daty bilansowe w sprawozdaniu finansowym Grupa ocenia, czy miały miejsce transfery między poziomami hierarchii poprzez ponowną ocenę klasyfikacji do poszczególnych poziomów, kierując istotnością danych wejściowych z najniższego poziomu, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość.

Podsumowanie istotnych polityk rachunkowości dotyczących wyceny do wartości godziwej.

Grupa określa zasady i procedury dotyczące zarówno systematycznego wyceniania do wartości godziwej nienotowanych aktywów finansowych jak i wycen jednorazowych. Grupa systematycznie analizuje zmiany wyceny do wartości godziwej oraz główne założenia użyte do wyceny.

Na potrzeby ujawnienia wyników wyceny do wartości godziwej Grupa ustaliła klasy aktywów i zobowiązań na podstawie rodzaju, cech i ryzyka związanego z poszczególnymi składnikami aktywów i zobowiązań oraz poziom w hierarchii wartości godziwej, jak opisano powyżej.

2.6. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PCM za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku, za wyjątkiem przedstawionych poniżej. Poniższe zmiany do MSSF, zostały zastosowane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich datą wejścia w życie, jednak nie miały one istotnego wpływu na zaprezentowane i ujawnione informacje finansowe lub nie miały zastosowania do transakcji zawieranych przez Grupę:

- Zmiany do MSR 12 Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w odniesieniu do niezrealizowanych strat
Zmiany doprecyzowują kwestie związane z powstawaniem ujemnych różnic przejściowych w przypadku instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej, oszacowaniem prawdopodobnego przyszłego dochodu do opodatkowania oraz oceną, czy wypracowany dochód pozwoli na zrealizowanie ujemnych różnic przejściowych. Zmiany mają zastosowanie retrospektywne.
- Zmiany do MSR 7 Inicjatywa dotycząca ujawniania informacji
Zmiany zobowiązują jednostkę do ujawniania informacji, które umożliwiają użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę zmian zobowiązań wynikających z działalności finansowej. Nie jest wymagane przedstawienie informacji porównawczych za poprzednie okresy.
- Zmiany MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016

Zmiany doprecyzowują, że wymogi określone w standardzie mają zastosowanie także do udziałów jednostki w jednostkach zależnych, wspólnych ustaleniach umownych (tj. wspólnych działaniach lub wspólnych przedsięwzięciach), jednostkach stowarzyszonych lub jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji, które zostały sklasyfikowane (lub włączone do grupy do zbycia, która została sklasyfikowana) jako przeznaczone do sprzedaży lub jako działalność zaniechana zgodnie z MSSF 5 Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana.

Grupa PCM nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, które zostały opublikowane, lecz dotychczas nie weszły w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

3. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 *Instrumenty Finansowe* (opublikowano dnia 24 lipca 2014 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 14 *Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe* (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* (opublikowano dnia 28 maja 2014 roku), obejmujący zmiany do MSSF 15 *Data wejścia w życie MSSF 15* (opublikowano dnia 11 września 2015 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 *Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem* (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony,
- MSSF 16 *Leasing* (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 4 *Stosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe łącznie z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano 12 września 2016 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Wyjaśnienia do MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* (opublikowano dnia 12 kwietnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 2 *Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji* (opublikowano dnia 20 czerwca 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* będące częścią *Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* będące częścią *Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- KIMSF 22 *Transakcje w walucie obcej i zaliczki* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,

- Zmiany do MSR 40: *Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnej* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 17 *Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano dnia 18 maja 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2021 roku lub później,
- KIMSF 23 *Niepewność związana z ujmowaniem podatku dochodowego* (opublikowano dnia 7 czerwca 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 9 *Kontrakty z cechami przedpłat z ujemną rekompensatą* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 *Udziały długoterminowe w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2015-2017* (opublikowano dnia 12 grudnia 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 19 *Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu* (opublikowano dnia 7 lutego 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PCM zostało sporządzone w oparciu o standardy i interpretacje Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonych przez Unię Europejską.

Zarząd ocenia, że nowe standardy i interpretacje nie będą miały istotnego wpływu na sytuację finansową Grupy PCM ani na wyniki działalności oraz na jej przyszłe sprawozdania finansowe, poza nowym MSSF 9. Wpływ MSSF 9 na przyszłe sprawozdanie finansowe przedstawiony został poniżej.

MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Standard MSSF 9 „Instrumenty finansowe” został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 24 lipca 2014 r. i zatwierdzony Rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 2016/2067/EU z 22 listopada 2016 r. do stosowania w krajach członkowskich Unii Europejskiej. Standard ma obligatoryjne zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy obrotowe rozpoczynające się w dniu oraz po 1 stycznia 2018 roku za wyjątkiem zakładów ubezpieczeń, które mogą zastosować standard począwszy od 1 stycznia 2021 roku. MSSF 9 zastępuje MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” dając jednak podmiotom sprawozdawczym możliwość pozostania przy przepisach dotyczących rachunkowości zabezpieczeń wynikających z MSR 39.

MSSF 9 wprowadza zmiany wpływające na następujące obszary rachunkowości instrumentów finansowych:

- klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych,
- rozpoznawanie i kalkulacja utraty ich wartości oraz
- rachunkowość zabezpieczeń.

Grupa w drugiej połowie 2017 r. uruchomiła projekt wdrożenia MSSF 9. Projekt ze strony Grupy angażował departamenty odpowiedzialne za politykę rachunkowości, sprawozdawczość finansową i zarządczą, podatki, odpisy aktualizujące wartość instrumentów finansowych, systemy informatyczne oraz działalność operacyjną związaną z udzielaniem oraz monitorowaniem umów leasingowych.

Pierwszy etap projektu zakończył się z końcem września 2017 r. identyfikacją różnic pomiędzy MSR 39 a MSSF 9 oraz działań, które są niezbędne do osiągnięcia zgodności działalności Grupy z wymogami nowego standardu. W październiku 2017 r. rozpoczął się drugi etap projektu mający na celu wdrożenie zmian wynikających z MSSF 9. W ramach drugiego etapu wdrożenia MSSF 9 zakończonego w grudniu 2017 r. Grupa koncentrowała się głównie na wypracowywaniu i implementacji modeli służących do ustalania wartości odpisów aktualizujących opartych na koncepcji strat oczekiwanych, w tym na wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań w systemach IT.

Dane porównawcze

Zastosowanie MSSF 9 wymaga zmiany sposobu prezentacji oraz zakresu ujawnień, w tym w pierwszym roku jego zastosowania, kiedy wymagany jest szerszy zakres informacji pozwalających czytelnikowi sprawozdania finansowego zrozumieć wpływ MSSF 9 na utratę wartości aktywów leasingowych oraz na wynik finansowy spółek Grupy.

Zarząd spółek Grupy podjął decyzję o skorzystaniu z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do utraty wartości aktywów leasingowych. Różnice w wartości bilansowej aktywów leasingowych wynikających z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte jako element wyniku z lat ubiegłych w kapitałach własnych na dzień 1 stycznia 2018 r.

Utrata wartości ekspozycji leasingowych

MSSF 9 wprowadził nowe podejście do szacowania strat z tytułu ekspozycji kredytowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu. Podejście to bazuje na wyznaczaniu strat oczekiwanych (*expected loss*) w odróżnieniu od dotychczas stosowanego modelu wynikającego z MSR 39, który bazuje na koncepcji strat poniesionych (*incurred loss*). MSSF 9 uzależnia sposób rozpoznawania strat oczekiwanych w zależności od zmiany poziomu ryzyka, który nastąpił od momentu rozpoznania ekspozycji. Standard wprowadził trzy podstawowe etapy/fazy rozpoznawania strat oczekiwanych:

- Etap 1 – w którym klasyfikowane są ekspozycje, dla których od momentu rozpoznania nie nastąpiły istotne zmiany ryzyka kredytowego, rozumiane jako wzrost prawdopodobieństwa przeklasyfikowania do portfela z utratą wartości (etap 3). Dla takich ekspozycji oczekiwane straty kredytowe są rozpoznawane w horyzoncie najbliższych 12 miesięcy.
- Etap 2 – w którym są klasyfikowane ekspozycje, dla których od momentu rozpoznania nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego, ale jeszcze nie uprawdopodobniło się zdarzenie niewywiązania się z zobowiązania. Dla takich ekspozycji straty oczekiwane są rozpoznawane w horyzoncie pozostałego okresu trwania ekspozycji kredytowej.
- Etap 3 – w którym są klasyfikowane ekspozycje, dla których zmaterializowały się zdarzenia niewykonania zobowiązania (zaistniały przesłanki utraty wartości aktywa leasingowego). Dla takich ekspozycji oczekiwane straty są rozpoznawane w horyzoncie pozostałego okresu trwania ekspozycji

Jednym z kluczowych elementów wprowadzenia MSSF 9 było ustalenie definicji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego decydującego o klasyfikacji do etapu 2. Grupa wypracowała szczegółowe kryteria definicji istotnego wzrostu poziomu ryzyka bazujące na dwóch następujących założeniach: objęcie klienta dedykowanymi działaniami monitoringu umowy leasingowej, będącymi konsekwencją zidentyfikowania sygnałów wczesnego ostrzegania świadczących o istotnym wzroście ryzyka kredytowego oraz opóźnieniem w spłacie rat leasingowych zgodnie z kryteriami standardu, tj. 30 dni przeterminowania połączone z progiem istotności przeterminowania.

Drugim kluczowym elementem wprowadzonym w MSSF 9 było podejście do szacowania parametrów ryzyka. Grupa na potrzeby szacowania odpisów z tytułu strat oczekiwanych kontynuuje wykorzystywanie własnych oszacowań parametrów ryzyka bazujących na modelach wewnętrznych, jednak dokonała ich modyfikacji niezbędnych do uwzględnienia wymogów MSSF 9. Grupa wypracowała metodologię dla parametrów modeli oraz zbudowała modele zgodne z MSSF 9:

- a) umowy leasingu finansowego zostały podzielone na trzy kategorie ryzyka kredytowego, zgodnie z modelem scoringowym obowiązującym w Grupie Masterlease,
- b) umowy leasingu operacyjnego zostały podzielone na pięć kategorii ryzyka kredytowego, zgodnie z modelem scoringowym obowiązującym w Grupie Masterlease.

Dla każdej z kategorii ryzyka kredytowego, zarówno w leasingu finansowym jak i operacyjnym, wyznaczone zostały wskaźniki PD (*probability of default* - prawdopodobieństwo, iż w horyzoncie czasowym 12 kolejnych miesięcy umowa leasingu przestanie być spłacana). Bazują one na historycznych danych dot. zarówno spłacalności klientów i ich ewentualnych opóźnień płatniczych jak i na fakcie wypowiedzenia umów leasingu finansowego lub operacyjnego. Dodatkowo wskaźniki PD dla każdej z kategorii ryzyka zostały podzielone na dwie podkategorie w zależności od długości przeterminowania należności leasingowych: do 30 dni lub do 90 dni.

Celem wyodrębnienia dwóch dodatkowych podkategorii wskaźnika PD było zastosowanie różnych wskaźników PD dla umowy, których należności są przeterminowane do 30 dni lub do 90 dni. Wskaźniki te dla tych dwóch podkategorii w sposób istotny różnią się od siebie, wpływając tym samym na ostateczną wysokość oczekiwanych strat kredytowych.

Dodatkowym parametrem modelu kalkulującego oczekiwane starty kredytowe jest współczynnik LGD (*loss given default* – wyrażona procentowo strata w przypadku zrealizowania się zdarzenia opisanego przez PD). Wskaźnik ten jest szacowany na podstawie danych historycznych poniesionych strat kredytowych w perspektywie ostatnich 36 miesięcy poprzedzających moment kalkulacji. Dla umów wypowiedzianych pow. 360 dni wskaźnik LGD przyjmowany jest na poziomie 100%.

Ostatnim niezbędnym do określenia parametrem modelu jest ustalenie wysokości ekspozycji kredytowej w momencie wypowiedzenia umowy lub w momencie zaistnienia przesłanki utraty wartości aktywa leasingowego, tzw. EAD (*exposure at default*). Do ustalenia wysokości EAD brany jest pod uwagę harmonogram umów leasingowych.

Ostatecznie oczekiwane straty kredytowe stanowią iloczyn indywidualnych dla każdej ekspozycji kredytowej oszacowanych wartości parametrów PD (*probability of default*), LGD (*loss given default*) i EAD (*exposure at default*), a finalna wartość strat oczekiwanych jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach (w zależności od etapu w horyzoncie 12 miesięcy lub pozostałym okresie trwania umowy leasingowej). Oszacowane parametry nie podlegają korekcie z tytułu scenariuszy makroekonomicznych. Grupa analizuje wpływ danych makroekonomicznych na obceny kształt modelu.

Grupa przygotowała zmiany dotychczasowych rozwiązań informatycznych w celu implementacji nowego sposobu kalkulacji odpisu w systemach. Zmiany zostały zaimplementowane w systemach produkcyjnych Spółek Grupy w grudniu 2017 roku. Zastosowanie nowych wytycznych zgodnych z MSSF 9 wpłynęło na wzrost odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów leasingowych. Łączna wartość dodatkowych odpisów aktualizujących ujętych w zyskach zatrzymanych wynosi 12.353.640,73 zł bez uwzględnienia efektu podatku odroczonego.

Wpływ MSSF 9 na sytuację finansową

Poniżej przedstawiono wpływ wdrożenia MSSF 9 na wycenę aktywów finansowych Grupy wg stanu na 01.01.2018 r.:

Pozycja	Wartość bilansowa wg MSR 39	Wpływ wdrożenia MSSF 9 - utrata wartości*	Wartość bilansowa wg MSSF 9
Należności z tytułu leasingu finansowego	985 479 075,45	(6 894 643,07)	978 584 432,38
Pozostałe należności	82 097 479,53	(5 458 997,66)**	76 638 481,87
Razem	1 067 576 554,98	(12 353 640,73)	1 055 222 914,25

* bez wpływu podatku odroczonego,

** kwota dodatkowych odpisów aktualizujących dotyczy nie tylko pozycji „Pozostałe należności” ale również przyszłych należności z tytułu leasingu operacyjnego.

Wartość pozostałych pozycji aktywów finansowych zaprezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie uległa zmianie w wyniku wdrożenia MSSF 9.

Łączna wartość wpływu wdrożenia MSSF 9 w Grupie w kwocie (12.353.640,73) zł oraz wynikający z wdrożenia MSSF 9 efekt podatku odroczonego w postaci wzrostu aktywa netto z tytułu podatku odroczonego w kwocie 2.347.191,74 zł pomniejszyły z dniem 1 stycznia 2018 r. saldo zysków zatrzymanych w kwocie (10.006.448,99) zł.

Poza obszarem utraty wartości ekspozycji leasingowych wdrożenie MSSF 9 nie ma wpływu na sprawozdania finansowe Grupy.

MSSF 15 „Przychody”

MSSF 15 Przychody z umów z klientami (opublikowano dnia 28 maja 2014 roku) ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.

Kluczowe zmiany zasad w stosunku do MSR 18 regulowane poprzez nowy standard obejmują:

- Przeniesienie kontroli – standard zakłada ujmowanie przychodu dopiero wtedy, gdy klient uzyska kontrolę nad towarem lub usługą i dodatkowo wprowadza wytyczne pozwalające na ustalenie zasadności rozkładania przychodu w czasie lub ujmowania go jednorazowo;
- Zmienne wynagrodzenie – standard zakłada uwzględnienie zmiennych elementów wynagrodzenia w cenie towarów lub usług np. ze względu na wystąpienie kar umownych czy premii od wyników;
- Alokacja ceny transakcyjnej w oparciu o cenę sprzedaży osobnych obowiązków świadczenia – standard wprowadza obowiązek alokacji zapłaty za poszczególne towary lub usługi w przypadku ich sprzedaży w ramach jednej umowy;
- Licencje – standard wprowadza obowiązek ustalania na jaki okres czasu jest przenoszona licencja oraz doprecyzowuje wyliczenie przychodu w przypadku przeniesienia licencji w przedziale czasowym jak i jednorazowo w określonym momencie;
- Wartość pieniądza w czasie – standard zakłada stosowanie korekty ceny transakcyjnej o wartość pieniądza w czasie, chyba że od otrzymania towaru lub usługi do momentu realizacji płatności nie mija więcej niż rok;
- Koszty pozyskania kontraktu – standard wprowadza warunki, które określają czy dany koszt pozyskania kontraktu może być kapitalizowany i amortyzowany równoległe do ujmowania przychodów;
- Ujawnienia – standard wprowadza obowiązek ujawnienia informacji ilościowych i jakościowych dotyczących osądów i ich zmian w zakresie ujęcia przychodów.

Nowy standard nakreśla ramy modelu rozpoznawania przychodu w następujących krokach:

- identyfikacja umowy z klientem
- identyfikacja osobnych obowiązków świadczenia
- ustalenie ceny transakcyjnej
- alokacja ceny do osobnych obowiązków świadczenia
- ujęcie przychodu w momencie gdy spełnione są obowiązki świadczenia.

Grupa świadczy usługi w zakresie leasingu finansowego i operacyjnego, z tego też powodu zdecydowana większość przychodów Grupy podlega pod standard MSR 17 Leasing.

Tym niemniej Grupa przeprowadziła szczegółową analizę wszystkich przychodów biorąc pod uwagę nowy model rozpoznawania przychodów zdefiniowany w MSSF 15.

W efekcie Grupa nie zidentyfikowała istotnych różnic w rozpoznaniu przychodów objętych nowym standardem pomiędzy wymogami MSR 18 a MSSF 15. W związku z tym wdrożenie MSSF 15 nie ma wpływu na kapitały Grupy.

4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

4.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które uważane są za właściwe w danych warunkach. Wartości rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na okresy bieżące jak i przyszłe.

Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa PCM dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu na leasingobiorcę, zaliczane są do umów leasingu finansowego.

4.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Odroczone w czasie przychody z tytułu opłat serwisowych

Przychody z tytułu opłat serwisowych w okresie trwania umowy leasingowej rozłożone są liniowo, zaś koszty związane z serwisowaniem przedmiotów leasingu nie mają charakteru liniowego. W związku z tym Grupa odracza część przychodów serwisowych z każdej raty serwisowej, zachowując tym samym współmierność kosztów i przychodów serwisowych. Grupa w celu wyznaczenia wartości odroczenia przychodów serwisowych stosuje rozkład logarytmiczny przychodów, bazujący na wskaźniku aktualizowanym w cyklach rocznych.

Utrata wartości należności z tytułu leasingu finansowego oraz leasingu operacyjnego

Grupa PCM ocenia, czy na datę bilansową istnieją obiektywne dowody na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

W sytuacji, gdy istnieje obiektywny dowód, że strata z tytułu utraty wartości należności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu została poniesiona, wielkość straty ustalana jest jako różnica między wartością księgową aktywów a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według efektywnej stopy zwrotu z aktywów finansowych w początkowym ujęciu.

Ponadto w sytuacji, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości należności z tytułu leasingu operacyjnego, Grupa PCM szacuje prawdopodobieństwo ich nieściągalności.

Szczegółową metodologię odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności z tytułu zawartych przez Grupę PCM umów leasingu przedstawiono w nocie 2.5.6.4.

Wycena świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych i wykazane w bilansie w pozycji *Rezerwy*. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 26.

Rozliczenia międzyokresowe z tytułu niewykorzystanych urlopów zostały oszacowane jako iloczyn ilości dni niewykorzystanego urlopu przez pracowników wg stanu na dzień bilansowy oraz ich wynagrodzenia wraz z narzutami wg stanu na dzień bilansowy i wykazane w bilansie w pozycji *Rozliczenia międzyokresowe bierne i przychody przyszłych okresów*.

Wartość została przedstawiona w nocie 28.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa PCM rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Grupa PCM wylicza wartość godziwą instrumentów finansowych, które nie są notowane na aktywnym rynku, przy zastosowaniu modeli wyceny, które podlegają niezależnemu sprawdzeniu przed ich zastosowaniem.

Gdzie jest to możliwe, do modeli wprowadzane są wyłącznie dane możliwe do obserwacji, jednakże w pewnych okolicznościach Zarząd musi stosować własny osąd do oszacowania niepewności (takich jak ryzyko kredytowe, zmienności i korelacje rynkowe). Zmiana założeń dotyczących tych czynników może wpłynąć na wycenę godziwą niektórych instrumentów finansowych.

Grupa PCM przyjmuje zasadę, że przy początkowym ujęciu wartością godziwą instrumentu pochodnego jest cena transakcyjna (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty) chyba, że wartość godziwa tego instrumentu jest udowodniona poprzez porównanie z innymi możliwymi do obserwacji bieżącymi transakcjami rynkowymi dla tego samego instrumentu. Po ich początkowym ujęciu instrumenty pochodne są następnie wyceniane w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą ponoszone przy ich sprzedaży. Wycena bilansowa instrumentu pochodnego dokonywana jest na podstawie aktualnych projekcji i analiz rynkowych, dotyczących przewidywanego poziomu stopy procentowej.

Głównym elementem instrumentów finansowych są należności z tyt. leasingu finansowego wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Na potrzeby ujawnienia zgodnie z MSSF 7 wartość godziwa tego instrumentu została skalkulowana poprzez zdyskontowanie przyszłych przepływów finansowych związanych z aktywnymi na dzień bilansowy umowami leasingu finansowego. Zastosowana stopa dyskonta jest równa stopie procentowej umów leasingu finansowego zawieranych w okresie 1 miesiąca poprzedzającego datę bilansową.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych oraz wartości końcowej. Grupa PCM corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Wartość końcowa

W umowach leasingu finansowego szacowana wartość końcowa stanowi zazwyczaj uzgodnioną przyszłą cenę wykupu środka trwałego przez klienta po zakończeniu okresu leasingu. Wartości końcowe ustalane są na podstawie wartości początkowej przedmiotu leasingu oraz pewnej kwoty umownej, wynikającej z zapisów danej umowy leasingu finansowego i ujmowane są w pozycji inwestycji leasingowej netto. Odzyskanie wartości końcowej przedmiotu leasingu uzależnione jest od wypełnienia warunków umowy leasingowej i jej zakończenia.

W umowach leasingu operacyjnego, wartość końcowa stanowi przyszłą oszacowaną przez Grupę PCM wartość rynkową środka trwałego. Wartości końcowe środków trwałych, będących przedmiotem leasingu operacyjnego ustalane są na podstawie bieżących i przyszłych wycen, dokonywanych przez niezależne podmioty zewnętrzne, notowań rynkowych obserwowanych przez Grupę PCM oraz szacunków Grupy PCM, popartych kilkunastoletnim doświadczeniem na rynku usług leasingu operacyjnego. Grupa PCM dokonuje co pół roku weryfikacji ustalonych wycen wartości końcowej, a skutki zmian wyceny wpływają na wysokość odpisów amortyzacyjnych w kolejnych latach trwania umowy leasingu operacyjnego.

W konsekwencji zrealizowania przez Grupę Masterlease celu, jakim była zmiana procesu sprzedaży pojazdów pokontraktowych polegająca na stworzeniu i rozwoju własnej sieci sprzedaży detalicznej pojazdów, co pozwoliło Grupie na znaczące podniesienie rentowności tego procesu, Grupa dostosowała parametry okresowej weryfikacji wycen wartości rezydualnych do poprawionego procesu.

Począwszy od drugiego półrocza 2016 roku okresowe wyceny wartości rezydualnych opierają się o wartości nie większe niż średnia z wycen detalicznej i hurtowej niezależnego operatora „Eurotax”.

Tworzenie rezerw na zobowiązania

Grupa PCM tworzy rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa zobowiązania, których kwotę można w sposób wiarygodny oszacować, a w szczególności na straty z transakcji gospodarczych w toku.

Rezerwy zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub zależnie od okoliczności, z którymi te zobowiązania się wiążą.

Głównym elementem rezerw na zobowiązania była rezerwa na potencjalne zobowiązanie z tytułu podatku VAT, związana z rozpoczęciem negocjowania przez organa skarbowe prawidłowości refakturowania usług ubezpieczeniowych ze

stawką VAT zwolniony. Rezerwa ta była szacowana, jako różnica pomiędzy potencjalnym zobowiązaniem Grupy PCM z w/w tytułu wraz z odsetkami a uprawdopodobnioną kwotą do odzyskania od leasingobiorców i innych źródeł.

Szczegółowe informacje na temat rezerw na zobowiązania zostały zawarte w notce 26.

5. Lista podmiotów objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Prime Car Management S.A. zawiera sprawozdania finansowe następujących podmiotów:

<i>Nazwa Spółki</i>	<i>Siedziba</i>	<i>Kraj</i>	<i>Udział jednostki dominującej w Spółce</i>
Prime Car Management S.A.	80-308 Gdańsk, ul. Polanki 4	Polska	<i>Jednostka dominująca</i>
Futura Leasing S.A.	80-308 Gdańsk, ul. Polanki 4	Polska	100%
Masterlease Sp. z o. o.	80-308 Gdańsk, ul. Polanki 4	Polska	100%
MasterRent24 Sp. z o. o.*	80-308 Gdańsk, ul. Polanki 4	Polska	100%

*Dawniej Futura Prime Sp. z o.o.

6. Zmiany prezentacji aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów

Zasady rachunkowości przyjęte do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są jednolite we wszystkich zaprezentowanych okresach porównawczych.

7. Zmiany szacunków

W czwartym kwartale 2017 roku zmianie uległa metodologia wyliczania wskaźników LGD (Loss Given Default – wyrażona procentowo strata w przypadku gdy umowa leasingu przestanie być spłacana), używanego do kalkulacji odpisów aktualizujących wartość należności leasingowych. Wskaźnik ten jest szacowany na podstawie danych historycznych poniesionych strat. Zarząd Grupy podjął decyzję o zmianie zakresu badania historycznie podniesionych strat, z okresu 12-miesięcznego na okres 36-miesięczny. W ocenie Zarządu Grupy 36-miesięczny zakres szacowania wskaźnika LGD precyzyjniej odzwierciedla faktycznie poniesione starty.

Zastosowanie nowych wskaźników LGD wpłynęło na zmniejszenie się odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów leasingowych.

Wpływ zmiany wskaźników LGD na sytuację finansową

Pozycja	Wartość bilansowa wg MSR 39	Wpływ zmiany współczynników LGD	Wartość bilansowa wg MSR 39 po zmianie LGD
Należności z tytułu leasingu finansowego	984 630 228,25	848 847,20	985 479 075,45
Razem	984 630 228,25	848 847,20	985 479 075,45

* bez wpływu podatku odroczonego.

Wartość pozostałych pozycji aktywów finansowych zaprezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie uległa zmianie.

Łączna wartość wpływu zmiany metodologii wyliczenia wskaźników LGD w kwocie 848.847,20zł oraz efekt podatku odroczonego w postaci spadku aktywa netto z tytułu podatku odroczonego w kwocie 161.280,97 zł powiększyły zysk netto Grupy za rok 2017 w kwocie 687.566,23 zł.

8. Działalność zaniechana

W okresie sprawozdawczym nie zaniechano działalności.

9. Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych, działalność Grupy Prime Car Management S.A. nie jest podzielona na segmenty świadczonych usług. Sytuacja finansowa Grupy PCM analizowana jest przez Zarząd zgodnie z prezentacją zawartą w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Działalność geograficzna Grupy PCM

Grupa PCM oferowała swoje usługi w latach 2016-2017 jedynie na terytorium Polski.

10. Sezonowość i cykliczność

W okresie sprawozdawczym w działalności Grupy Prime Car Management S.A. nie wystąpiła istotna dla świadczonych usług sezonowość i cykliczność.

11. Zdarzenia mające istotny wpływ na działalność Grupy PCM

11.1. Wyjaśnienie istotnych zmian w okresach sprawozdawczych

- a) Wzrost poziomu należności z tytułu leasingu finansowego z poziomu 833.424.020,89 zł na dzień 31 grudnia 2016 roku do poziomu 985 479 075,45 zł na dzień 31 grudnia 2017 roku spowodowany był wzrostem floty samochodów oddanych Klientom w leasing finansowy.
- b) Wzrost wartości środków trwałych, a w szczególności aktywów z tytułu leasingu operacyjnego, z 634.399.631,67 zł na dzień 31 grudnia 2016 roku do poziomu 703.514.570,53 zł na dzień 31 grudnia 2017 roku spowodowany był zwiększoną akwizycją umów leasingu operacyjnego w 2017 roku.
- c) Wzrost zobowiązań z tytułu Obligacji, pożyczek i kredytów i innych zobowiązań finansowych z 1.219.816.378,39 zł na dzień 31 grudnia 2016 roku do poziomu 1.468.854.930,80 zł na dzień 31 grudnia 2017 roku spowodowany był przede wszystkim emisją obligacji o wartości nominalnej 250.000.000,00 zł na sfinansowanie zwiększonej akwizycji umów leasingu w 2017 roku oraz wypłatą dywidendy za rok 2016.
- d) Wzrost zapasów z poziomu 59.672.954,12 zł na dzień 31 grudnia 2016 roku do poziomu 86.979.977,49 zł na dzień 31 grudnia 2017 roku spowodowany był dużą ilością odbiorów pojazdów po zakończonych umowach leasingowych oraz zmianą kanału sprzedaży samochodów poleasingowych z rynku hurtowego na rynek detaliczny.

11.2. Emisja obligacji

W dniu 18 grudnia 2017 roku Zarząd Prime Car Management S.A. podjął uchwałę w sprawie emisji do 2.500 (słownie: dwa i pół tysiąca) sztuk obligacji na okaziciela serii 1/2017, niemających formy dokumentu, o wartości nominalnej 100.000,00 zł każda i łącznej wartości nominalnej nie większej niż 250.000.000,00 zł oraz zatwierdzenia Warunków Emisji Obligacji Serii 1/2017.

W dniu 21 grudnia 2017 roku Zarząd Emitenta dokonał emisji i przydziału obligacji serii 1/2017. Wszystkie obligacje serii 1/2017 zostały prawidłowo opłacone przez wszystkich inwestorów, na rzecz których dokonano przydziału. Wyemitowanych zostało 2.500 sztuk zabezpieczonych obligacji na okaziciela, niemających formy dokumentu, o wartości nominalnej 100.000,00 zł każda i łącznej wartości nominalnej 250.000.000,00 zł.

Obligacje serii 1/2017 są oprocentowane, a odsetki będą płatne w okresach kwartalnych. Oprocentowanie jest zmienne, ustalane w oparciu o stawkę WIBOR 3M, powiększoną o marżę w wysokości 1,7%.

Wykup Obligacji Serii 1/2017 nastąpi w dniu 21 grudnia 2020 r.

Obligacje są zabezpieczone i będą uprawniać wyłącznie do świadczeń pieniężnych. Zabezpieczenie Obligacji Serii 1/2017 stanowią m.in. zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych oraz praw należących do Emitenta, zastaw rejestrowy na rachunku bankowym Emitenta, a także poręczenia udzielone przez spółki z Grupy.

12. Przychody i koszty

12.1. Przychody z tytułu leasingu oraz opłat dodatkowych

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Przychody z tytułu leasingu oraz opłat dodatkowych	142 771 930,83	145 935 515,58
Przychody z tytułu działalności short term rental MR24*	770 486,46	0,00
Razem przychody z tytułu leasingu oraz opłat dodatkowych	143 542 417,29	145 935 515,58

*Nowa działalność spółki MasterRent24 Sp. z o.o. od połowy 2017 roku, Kwota przychodów została pomniejszona o koszty bezpośrednie.

12.2. Przychody z tytułu prowizji i opłat

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Usługi serwisowe	99 757 668,68	92 676 230,66
Ubezpieczenia	151 211 662,56	129 699 025,38
Windykacja i monitoring	4 123 615,21	3 010 955,30
Prowizje od warsztatów	6 402 544,35	5 481 873,82
Pozostałe przychody	3 791 682,46	4 372 408,75
Razem przychody z tytułu prowizji i opłat	265 287 173,26	235 240 493,91

12.3. Przychody odsetkowe

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Odsetki z tytułu leasingu finansowego	51 924 990,41	43 230 303,80
Noty odsetkowe od nieterminowych płatności	847 492,45	668 855,12
Razem przychody odsetkowe	52 772 482,86	43 899 158,92

12.4. Pozostałe przychody finansowe

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Odsetki od środków na rachunkach bankowych	112 484,06	95 317,83
Odsetki od udzielonych pożyczek	0,00	0,00
Razem pozostałe przychody finansowe	112 484,06	95 317,83

12.5. Pozostałe przychody operacyjne i przychody ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Przychody ze sprzedaży samochodów poleasingowych	131 793 246,86	138 713 384,68
Przychody dodatkowe z wypowiedzianych umów leasingu	1 746 180,32	2 410 890,85
Odwrocenie odpisów aktualizujących dotyczących leasingu operacyjnego	0,00	1 836 182,19
Odwrocenie odpisów aktualizacyjnych dotyczących należności pozaleasingowych	0,00	1 448 436,59
Rozwiązanie rezerwy emerytalnej	0,00	77 720,00
Pozostałe	3 995 715,92	3 609 775,34
Razem pozostałe przychody operacyjne i przychody ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	137 535 143,10	148 096 389,65

12.6. Koszty napraw i serwisów przedmiotów leasingu

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Koszty serwisowe	62 793 937,18	58 059 578,82
Koszty ubezpieczeń	145 337 225,21	124 153 402,34
Koszty opon	11 794 230,20	11 372 054,80
Koszty samochodów zastępczych	1 828 744,53	2 437 462,47
Koszty zawarcia umowy	2 459 257,12	2 757 372,90
Koszty windykacji	1 545 966,28	1 253 888,77
Pozostałe koszty	2 755,59	20 198,53
Razem koszty napraw i serwisów przedmiotów leasingu	225 762 116,11	200 053 958,63

12.7. Amortyzacja przedmiotów leasingu operacyjnego

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Amortyzacja przedmiotów leasingu operacyjnego	111 375 426,93	117 739 314,88
Razem amortyzacja przedmiotów leasingu operacyjnego	111 375 426,93	117 739 314,88

12.8. Koszty ogólnego zarządu

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Usługi obce*	22 309 707,63	20 957 861,59
Wynagrodzenia	17 181 340,34	16 794 084,57
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	2 568 209,75	2 441 997,42
Amortyzacja środków trwałych własnych	2 229 315,31	2 686 092,68
Pozostałe koszty	141 074,57	126 081,26
Koszty ogólnego zarządu, razem	44 429 647,60	43 006 117,52

* Usługi obce stanowią grupę kosztów pośrednich obejmującą przede wszystkim: usługi doradcze, audytorskie, koszty marketingu, wynajem i utrzymanie siedziby i oddziałów Grupy PCM, koszty IT oraz koszty pocztowe.

12.9. Koszty odsetkowe

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Odsetki od obligacji	244 812,29	0,00
Odsetki od kredytów	45 686 931,34	34 854 659,02
Opłaty administracyjne dotyczące obsługi finansowania	1 962 624,73	2 928 843,00
Odsetki od pozostałych zobowiązań	964,13	3 879,81
Koszty odsetkowe, razem	47 895 332,49	37 787 381,83

12.10. Pozostałe koszty finansowe

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Spisane w straty należności z tytułu leasingu finansowego	2 165 079,62	2 213 536,16
Utworzenie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości z tytułu leasingu finansowego	1 004 317,94	1 125 145,18
Różnice kursowe	12 824,71	23 018,24
Pozostałe koszty finansowe, razem	3 182 222,27	3 361 699,58

12.11. Pozostałe koszty operacyjne i koszty zbycia niefinansowych aktywów trwałych

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Koszty remarketingu (sprzedaż samochodów poleasingowych)	118 117 054,68	124 859 097,37
Utworzenie odpisów aktualizujących dotyczących należności z tytułu leasingu operacyjnego	1 671 237,96	0,00
Spisane w straty należności z tytułu leasingu operacyjnego	41 048,58	75 427,87
Zawiązanie rezerwy emerytalnej	32 299,00	0,00
Zawiązanie rezerwy na badanie sprawozdań	0,00	33 245,60
Utworzenie odpisów aktualizujących dotyczących należności nieleasingowych	212 511,00	15 216,95
Pozostałe koszty	580 221,93	424 054,27
Pozostałe koszty operacyjne i koszty zbycia niefinansowych aktywów trwałych, razem	120 654 373,15	125 407 042,06

13. Podatek dochodowy

13.1. Obciążenie podatkowe

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Podatek bieżący	(16 305 815,00)	(19 631 009,00)
Podatek odroczony	6 121 480,35	9 946 852,24
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów	(10 184 334,65)	(9 684 156,76)

13.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego do wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym według efektywnej stawki podatkowej Grupy Prime Car Management S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku przedstawia się następująco:

GRUPA PRIME CAR MANAGEMENT S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku</i>
Zysk / strata brutto	45 950 582,02	45 911 361,39
Stawka podatku dochodowego w %	19%	19%
Podatek dochodowy, jaki zostałby skalkulowany jako iloczyn wyniku brutto Grupy PCM i stawki podatku dochodowego	(8 730 610,58)	(8 723 158,66)
Obciążenie z tytułu podatku dochodowego bieżącego i odroczonego wg sprawozdania	(10 184 334,66)	(9 684 156,76)
Różnice pomiędzy podatkiem dochodowym skalkulowanym wg stawki wskazanej w tabeli powyżej, a podatkiem dochodowym wykazanym w rachunku zysków i strat, w tym:	(1 453 724,08)	(960 998,09)
<i>amortyzacja samochodów powyżej 20.000 EUR</i>	(486 885,24)	(341 810,65)
<i>koszty polis dla samochodów osobowych powyżej 20.000 EUR</i>	(303 217,57)	(281 861,86)
<i>umorzenie należności</i>	(390 345,23)	(261 335,94)
<i>koszty administracyjne nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów</i>	(121 531,54)	(127 009,82)
<i>pozostałe</i>	(151 744,49)	51 020,18
Podatek dochodowy wykazany w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów	(10 184 334,66)	(9 684 156,76)

13.3. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

	<i>Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej</i>		<i>Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów</i>	
	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku</i>
Nadwyżka wartości podatkowej inwestycji leasingowych oraz środków trwałych nad wartością bilansową netto środków trwałych	45 716 029,24	42 102 090,83	3 613 938,41	9 859 704,64
Odpis aktualizujący na należności	4 581 797,07	4 102 431,29	479 365,78	(410 299,97)
Rozliczenia międzyokresowe	431 916,86	(1 741 920,17)	2 173 837,03	1 067 748,08
Odszkodowania	(829 149,42)	(521 775,78)	(307 373,64)	(487 912,74)
Wycena zobowiązań finansowych	(127 745,14)	(28 286,61)	(99 458,53)	172 343,91
Rezerwy	33 877,10	179 153,09	(145 275,99)	(254 731,68)
Nierozliczona strata podatkowa	5 766 595,57	5 766 595,57	0,00	0,00
Aktywo z tytułu straty MR24	256 715,15	0,00	256 715,15	0,00
Pozostałe	149 732,15	0,00	149 732,15	0,00
Aktywo z tytułu podatku odroczonego	55 979 768,57	49 858 288,22	6 121 480,34	9 946 852,24

Grupa okresowo monitoruje wartość aktywa z tytułu podatku odroczonego. Biorąc pod uwagę strukturę aktywa, szczególnie przegładowi podlega „Nadwyżka wartości podatkowej inwestycji leasingowych oraz środków trwałych nad wartością bilansową netto środków trwałych”.

Grupa weryfikuje szczegółowe źródła aktywa z tytułu podatku odroczonego analizując strukturę aktywów leasingowych oraz bada stosunek tej pozycji do poziomu aktywów leasingowych. W razie konieczności podejmowane są działania korygujące, m.in. w zakresie modyfikacji polityki amortyzacji przedmiotów leasingu, w celu ograniczenia nadmiernego przyrostu aktywa z tytułu podatku odroczonego, które mają na celu ograniczenie nadmiernego przyrostu aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz ograniczenie ryzyka braku możliwości pokrycia aktywa z przyszłych wyników finansowych Grupy.

Grupa szacuje, że przyszłe kwoty do opodatkowania powinny być wystarczające do pokrycia różnic przejściowych.

14. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

<i>Nazwa Akcjonariusza</i>	<i>Kwota wypłaconej dywidendy</i>	<i>Data wypłaty</i>	<i>Dywidenda za rok</i>
Akcjonariusze	28 104 862,40	2017-07-21	2016
Akcjonariusze	65 498 620,00	2016-11-30	2015
Akcjonariusze	62 640 498,40	2015-04-29	2014
Fleet Holdings S.A.	26 053 426,66	2014-04-23	2013
Fleet Holdings S.A.	4 500 000,00	2013-07-17	2012

Spółka Prime Car Management S.A. wypłaciła dywidendy:

- w roku 2017 za rok 2016 w kwocie 28 104 862,40 zł dla uprawnionych Akcjonariuszy Spółki,
- w roku 2016 za rok 2015 w kwocie 65 498 620,00 zł dla uprawnionych Akcjonariuszy Spółki,
- w roku 2015 za rok 2014 w kwocie 62 640 498,40 zł dla uprawnionych Akcjonariuszy Spółki,
- w roku 2014 za rok 2013 w kwocie 26 053 426,66 zł dla Fleet Holdings S.A.,
- w roku 2013 za rok 2012 w kwocie 4 500 000,00 zł dla Fleet Holdings S.A..

Wartość dywidendy na jedną akcję wypłaconą za rok 2016 wyniosła 2,36 zł (za 2015 rok 5,50 zł).

Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie została podjęta decyzja o planowanej wypłacie dywidendy za 2017 rok.

W dniu 22 września 2016 roku, w związku z wypłatą w poprzednich okresach zakumulowanych zysków, Zarząd zmodyfikował założenia polityki dywidendowej ogłoszonej raportem bieżącym nr 9/2015 z dnia 7 kwietnia 2015 roku. Zamiarem Zarządu jest rekomendowanie w przyszłości Walnemu Zgromadzeniu, przy uwzględnieniu odpowiedniego poziomu płynności Grupy oraz kapitału niezbędnego do rozwoju jej działalności, wypłaty dywidendy w kwocie na maksymalnym poziomie do 100% skonsolidowanego zysku netto Grupy Kapitałowej Prime Car Management za dany rok obrotowy.

15. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Grupa PCM tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Grupa PCM skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie spełniają definicji aktywów Grupy PCM zgodnie z MSSF.

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Stan na koniec poprzedniego okresu	32 151,33	14 830,39
Pożyczki udzielone pracownikom	12 000,00	9 000,00
Imprezy integracyjne	0,00	0,00
Pozostałe wydatki	148 976,77	135 555,90
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	179 225,60	161 876,84
Zobowiązania z tytułu Funduszu	50 400,16	32 151,33
Środki na rachunku bankowym	0,00	0,00
(Do zwrotu)/do przekazania na rachunek Funduszu	50 400,16	32 151,33
Saldo po skompensowaniu	0,00	0,00

16. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy PCM na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych. Wartość godziwa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na dzień 31 grudnia 2017 roku jest zbliżona do ich wartości bilansowej, która wynosi 2.148.935,10 zł (31 grudnia 2016 roku: 8.898.194,78 zł).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły środki pieniężne o ograniczonej możliwości wykorzystania przez Grupę PCM.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
Środki pieniężne w banku w PLN	2 109 323,14	8 860 421,01
Środki pieniężne w kasie w PLN	39 611,96	37 773,77
Razem	2 148 935,10	8 898 194,78

Informacja dodatkowa do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu rzeczowych aktywów trwałych

	<u>Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku</u>	<u>Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku</u>
Zmiana bilansowa	(69 685 761,28)	(62 547 785,98)
Amortyzacja	(113 604 742,24)	(120 425 407,56)
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych (użytkowanych na potrzeby własne)	(685 350,67)	(1 742 483,34)
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych (użytkowanych na potrzeby własne)	1 112 156,09	2 081 025,54
Zmiana w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(182 863 698,10)	(182 634 651,34)

Zwiększenie/(zmniejszenie) wyceny zobowiązań finansowych

	<u>Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku</u>	<u>Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku</u>
Zmiana bilansowa stanu obligacji, pożyczek i kredytów	249 038 552,41	337 236 005,37
Zmiana bilansowa wyceny instrumentów pochodnych	415 177,06	(53 435,94)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/ kredytów i emisji obligacji	(1 026 650 872,75)	(1 639 221 608,52)
Splata pożyczek/ kredytów	776 669 985,81	1 303 146 865,81
Zmiana wyceny zobowiązań finansowych w sprawozdaniu przepływów pieniężnych	(527 157,47)	1 107 826,72

17. Leasing

17.1. Należności z tytułu leasingu operacyjnego

Warunki zawieranych przez Grupę PCM umów leasingu operacyjnego są następujące:

- finansowanie obejmuje okres od 6 do 60 miesięcy, z łącznym limitem przebiegu w czasie trwania umowy do 200.000 km (pojazdy osobowe), lub 300.000 km (pojazdy ciężarowe),
- przedmiotem leasingu mogą być wyłącznie środki transportu,
- gwarantowana pełna obsługa serwisowa, obejmująca opcyjnie m.in. przeglądy techniczne, naprawy gwarancyjne i pogwarancyjne, wymiany opon, samochód zastępczy,
- możliwość przedłużenia umowy po zakończeniu pierwotnego okresu umowy,
- w części umów klient ma prawo pierwokupu przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy po cenie rynkowej,
- w przypadku zastosowania stopy zmiennej w umowie, opłaty mogą ulec zmianie w wyniku podwyżki stóp procentowych.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku przyszłe należności netto z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynikających z umów nieodwołalnego leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
do 1 roku	117 154 404,07	127 152 224,70
w okresie od 1 do 5 lat	110 142 832,89	124 154 622,07
Powyżej 5 lat	0,00	0,00
Razem	227 297 236,96	251 306 846,77

17.2. Należności z tytułu umów leasingu finansowego

Warunki zawieranych przez Grupę PCM umów leasingu finansowego są następujące:

- umowa jest zawarta na czas oznaczony,
- przedmiotem leasingu mogą być środki transportu i nieruchomości,
- korzystający ma prawo wykupu (przeniesienia własności) przedmiotu leasingu za kwotę określoną w umowie po zakończeniu umowy, niższą od ceny rynkowej,
- okres leasingu odpowiada w przeważającej części okresowi ekonomicznej użyteczności przedmiotu leasingu,
- wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych na dzień rozpoczęcia leasingu wynosi zasadniczo prawie tyle, ile wartość godziwa przedmiotu leasingu,
- leasingobiorca ma możliwość przedłużenia umowy na dodatkowy okres lub zawarcia nowej umowy na warunkach rynkowych,
- leasingobiorca może wypowiedzieć umowę, a wszelkie związane z tym straty leasingodawcy pokrywa leasingobiorca,
- leasingobiorca za dodatkową opłatą może skorzystać z obsługi serwisowej przedmiotu leasingu.

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie kwoty należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego z wartością bieżącą minimalnych opłat leasingowych należnych na dany dzień bilansowy.

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
Wartość brutto należności z tytułu leasingu finansowego powiększona o niezapadłe odsetki	1 111 966 078,47	944 217 508,04
Niezapadłe odsetki	109 129 282,37	94 440 084,44
Wartość brutto należności z tytułu leasingu finansowego	1 002 836 796,10	849 777 423,60
Odpis z tytułu utraty wartości	(17 357 720,65)	(16 353 402,71)
Wartość bilansowa (netto) należności z tytułu leasingu finansowego	985 479 075,45	833 424 020,89

GRUPA PRIME CAR MANAGEMENT S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające

Należności oceniane indywidualnie brutto w tym:	22 500 067,19	18 110 108,69
<i>Należności przeterminowane</i>	19 945 248,93	15 314 842,15
<i>Odpis z tytułu utraty wartości</i>	(16 129 212,65)	(15 166 441,71)
Należności oceniane grupowo brutto w tym:	980 336 728,91	831 667 314,91
<i>Należności przeterminowane</i>	10 253 348,45	8 560 075,23
<i>Odpis z tytułu utraty wartości</i>	(1 228 508,00)	(1 186 961,00)
Razem należności brutto	1 002 836 796,10	849 777 423,60
Razem odpis	(17 357 720,65)	(16 353 402,71)

Wiekowanie należności przeterminowanych nie objętych odpisem na dzień bilansowy:

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
W okresie od 0 do 30 dni	2 475 596,43	688 832,00
W okresie od 31 do 60 dni	356 504,36	165 379,35
W okresie od 61 do 90 dni	354 941,88	45 094,34
W okresie od 91 do 120 dni	200 497,70	24 481,54
W okresie od 121 do 150 dni	47 798,96	17 521,37
W okresie od 150 do 365 dni	391 137,70	153 373,26
W okresie pow. 365 dni	0,00	0,00
Razem należności przeterminowane nie objęte odpisem z tytułu utraty wartości	3 826 477,03	1 094 681,86

Kwota należności (brutto - powiększona o niezapadłe odsetki) z tytułu leasingu finansowego należnych na dzień bilansowy:

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
W okresie do 1 roku	303 768 634,24	249 310 641,92
Niegwarantowana wartość rezydualna do 1 roku	69 025 318,82	53 027 783,03
W okresie od 1 do 5 lat	368 345 021,93	390 704 871,30
Niegwarantowana wartość rezydualna od 1 do 5 lat	368 758 059,43	248 671 795,89
Powyżej 5 lat	753 545,42	68 625,11
Niegwarantowana wartość rezydualna powyżej 5 lat	1 315 498,63	2 433 790,78
Razem	1 111 966 078,47	944 217 508,04

Zmiany odpisów z tytułu utraty wartości należności z tytułu leasingu finansowego kształtowały się następująco:

	<u>Rok zakończony</u> <u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>Rok zakończony</u> <u>31 grudnia 2016 roku</u>
Na dzień 1 stycznia	(16 353 402,71)	(15 228 257,53)
<i>Zawiązanie odpisu</i>	(5 039 883,31)	(5 186 070,37)
<i>Rozwiązanie/wykorzystanie odpisu</i>	4 035 565,37	4 060 925,19
Na dzień 31 grudnia	(17 357 720,65)	(16 353 402,71)

18. Pozostałe należności

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	40 796 634,13	39 088 862,04
Należności z tytułu sprzedaży zapasów	1 683 056,59	2 833 989,81
Należności od towarzystw ubezpieczeniowych	8 309 411,77	6 310 315,46
Należności z tytułu podatku od towarów i usług	30 832 446,71	19 224 614,99
Należności z tytułu podatku bieżącego	673 391,00	3 948,00
Pozostałe należności	6 787 749,26	5 549 830,08
Odpisy aktualizujące należności z tytułu leasingu operacyjnego	(6 589 665,02)	(4 918 427,06)
Odpisy aktualizujące należności nieleasingowe	(395 544,91)	(492 084,80)
Razem pozostałe należności	82 097 479,53	67 601 048,52

Zmiany odpisów aktualizujących należności z tytułu leasingu operacyjnego kształtowały się następująco:

	<u>Odpis aktualizujący</u>
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	(4 918 427,06)
<i>Zawiązanie odpisu</i>	(2 475 071,57)
<i>Rozwiązanie/wykorzystanie odpisu</i>	803 833,61
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	(6 589 665,02)
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	(6 754 609,25)
<i>Zawiązanie odpisu</i>	(982 077,40)
<i>Rozwiązanie/wykorzystanie odpisu</i>	2 818 259,59
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	(4 918 427,06)

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
Pozostałe należności na dzień		
Krótkoterminowe	82 097 479,53	67 601 048,52
Długoterminowe	0,00	0,00
Razem	82 097 479,53	67 601 048,52

Należności z tytułu leasingu operacyjnego obejmują należności od klientów z tytułu zawartych z Grupą PCM umów leasingu operacyjnego. Należności z tytułu sprzedaży zapasów dotyczą sprzedaży pokontraktowych samochodów leasingowych.

19. Zapasy

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Samochody poleasingowe	59 328 268,68	45 201 951,58
Samochody przedleasingowe	28 232 018,85	14 699 493,43
Inne towary	0,00	221 994,31
Odpis aktualizujący dot. niesprzedanych samochodów poleasingowych	(580 310,04)	(450 485,20)
Razem	86 979 977,49	59 672 954,12

Zmiany odpisów aktualizujących wartość zapasów kształtowała się następująco:

	<i>Odpis aktualizujący</i>
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	(450 485,20)
<i>Zawiązanie odpisu</i>	(580 310,04)
<i>Rozwiązanie odpisu</i>	450 485,20
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	(580 310,04)
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	(698 383,22)
<i>Zawiązanie odpisu</i>	(450 485,20)
<i>Rozwiązanie odpisu</i>	698 383,22
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	(450 485,20)

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Wartość przychodów z tytułu sprzedaży zapasów	131 793 246,86	138 713 384,68
Wartość kosztów z tytułu sprzedaży zapasów	(118 117 054,68)	(124 859 097,37)
Wynik na sprzedaży	13 676 192,18	13 854 287,31

20. Wartości niematerialne

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2017 roku	603 202,60	603 202,60
Zwiększenie	259 033,51	259 033,51
Zakup wartości niematerialnych	259 033,51	259 033,51
Zmniejszenie	0,00	0,00
Likwidacja	0,00	0,00
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2017 roku	862 236,11	862 236,11
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2017 roku	404 889,19	404 889,19
Zwiększenie	74 784,40	74 784,40
Amortyzacja za okres	74 784,40	74 784,40
Zmniejszenie	0,00	0,00
Likwidacja	0,00	0,00
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2017 roku	479 673,59	479 673,59
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2017 roku	198 313,41	198 313,41
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2017 roku	382 562,52	382 562,52
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2016 roku	558 880,50	558 880,50
Zwiększenie	44 322,10	44 322,10
Zakup wartości niematerialnych	44 322,10	44 322,10
Zmniejszenie	0,00	0,00
Likwidacja	0,00	0,00
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2016 roku	603 202,60	603 202,60
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2016 roku	349 522,16	349 522,16
Zwiększenie	55 367,03	55 367,03
Amortyzacja za okres	55 367,03	55 367,03
Zmniejszenie	0,00	0,00
Likwidacja	0,00	0,00
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2016 roku	404 889,19	404 889,19
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2016 roku	209 358,34	209 358,34
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2016 roku	198 313,41	198 313,41

21. Rzeczowe aktywa trwałe

	<i>Grunty i budynki</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu własne</i>	<i>Inne środki trwałe</i>	<i>Środki transportu w najmie</i>	<i>Zaliczki na środki trwałe</i>	<i>Ogółem</i>
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017							
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2017 roku	2 955 269,24	1 763 200,50	8 849 203,61	677 668,59	843 711 501,24	8 095 574,80	866 052 417,98
Zwiększenie	403 481,10	146 397,10	1 778 566,94	479 039,63	308 756 295,44	9 835 380,87	321 399 161,08
Zakup środków trwałych	403 481,10	146 397,10	38 401,72	264 842,66	298 854 519,57	9 835 380,87	309 543 023,02
Przemieszczenie wewnętrzne	0,00	0,00	1 740 165,22	214 196,97	9 901 775,87	0,00	11 856 138,06
Zmniejszenie	0,00	(3 860,00)	(2 256 701,61)	0,00	(232 887 603,88)	(8 095 574,80)	(243 243 740,29)
Sprzedaż	0,00	0,00	(1 962 401,12)	0,00	(223 060 942,04)	0,00	(225 023 343,16)
Przemieszczenie wewnętrzne	0,00	0,00	(156 022,92)	0,00	(3 358 350,24)	(8 095 574,80)	(11 609 947,96)
Likwidacja	0,00	(3 860,00)	(138 277,57)	0,00	(6 468 311,60)	0,00	(6 610 449,17)
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2017 roku	3 358 750,34	1 905 737,60	8 371 068,94	1 156 708,22	919 580 192,80	9 835 380,87	944 207 838,77
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2017 roku	1 582 317,35	1 185 960,69	3 030 317,48	323 882,43	217 370 157,23	0,00	223 492 635,18
Zwiększenie	189 475,16	376 350,03	1 499 363,37	95 348,02	113 123 636,10	0,00	115 284 172,68
Amortyzacja za okres	189 475,16	376 350,03	1 499 363,37	89 342,35	111 375 426,93	0,00	113 529 957,84
Przemieszczenia wewnętrzne	0,00	0,00	0,00	6 005,67	1 748 209,17	0,00	1 754 214,84
Zmniejszenie	0,00	(429,23)	(1 386 279,99)	0,00	(105 243 554,84)	0,00	(106 630 264,06)
Sprzedaż	0,00	0,00	(1 277 050,45)	0,00	(102 624 023,57)	0,00	(103 901 074,02)
Przemieszczenia wewnętrzne	0,00	0,00	(66 685,37)	0,00	(860 642,82)	0,00	(927 328,19)
Likwidacja	0,00	(429,23)	(42 544,17)	0,00	(1 758 888,45)	0,00	(1 801 861,85)
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2017 roku	1 771 792,51	1 561 881,49	3 143 400,86	419 230,45	225 250 238,49	0,00	232 146 543,80
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2017 roku	1 372 951,89	577 239,81	5 818 886,13	353 786,16	626 341 344,01	8 095 574,80	642 559 782,80
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2017 roku	1 586 957,83	343 856,11	5 227 668,08	737 477,77	694 329 954,31	9 835 380,87	712 061 294,97

GRUPA PRIME CAR MANAGEMENT S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające

	<i>Grunty i budynki</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu własne</i>	<i>Inne środki trwale</i>	<i>Środki transportu w najmie</i>	<i>Zaliczki na środki trwałe</i>	<i>Ogółem</i>
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016							
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2016 roku	2 071 122,91	1 478 701,08	10 394 989,24	492 087,08	770 294 470,59	8 458 946,29	793 190 317,19
Zwiększenie	884 146,33	284 499,42	5 492 223,33	185 581,51	284 664 923,05	8 095 574,80	299 606 948,44
Zakup środków trwałych	658 612,77	284 499,42	982 874,68	110 716,57	275 997 260,51	8 095 574,80	286 129 538,75
Przemieszczenie wewnętrzne	225 533,56	0,00	4 509 348,65	74 864,94	8 667 662,54	0,00	13 477 409,69
Zmniejszenie	0,00	0,00	(7 038 008,96)	0,00	(211 247 892,40)	(8 458 946,29)	(226 744 847,65)
Sprzedaż	0,00	0,00	(5 808 363,72)	0,00	(203 160 610,77)	0,00	(208 968 974,49)
Przemieszczenie wewnętrzne	0,00	0,00	(1 047 469,99)	0,00	(1 892 367,71)	(8 458 946,29)	(11 398 783,99)
Likwidacja	0,00	0,00	(182 175,25)	0,00	(6 194 913,92)	0,00	(6 377 089,17)
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2016 roku	2 955 269,24	1 763 200,50	8 849 203,61	677 668,59	843 711 501,24	8 095 574,80	866 052 417,98
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2016 roku	1 423 957,46	832 638,08	5 056 196,94	252 327,14	205 624 245,68	0,00	213 189 365,30
Zwiększenie	158 359,89	353 322,61	2 630 960,21	71 555,29	119 311 273,73	0,00	122 525 471,73
Amortyzacja za okres	158 359,89	353 322,61	2 047 487,86	71 555,29	117 739 314,88	0,00	120 370 040,53
Przemieszczenia wewnętrzne	0,00	0,00	583 472,35	0,00	1 571 958,85	0,00	2 155 431,20
Zmniejszenie	0,00	0,00	(4 656 839,67)	0,00	(107 565 362,18)	0,00	(112 222 201,85)
Sprzedaż	0,00	0,00	(4 065 880,38)	0,00	(104 829 494,06)	0,00	(108 895 374,44)
Przemieszczenia wewnętrzne	0,00	0,00	(568 742,33)	0,00	(717 517,18)	0,00	(1 286 259,51)
Likwidacja	0,00	0,00	(22 216,96)	0,00	(2 018 350,94)	0,00	(2 040 567,90)
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2016 roku	1 582 317,35	1 185 960,69	3 030 317,48	323 882,43	217 370 157,23	0,00	223 492 635,18
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2016 roku	647 165,45	646 063,00	5 338 792,30	239 759,94	564 670 224,91	8 458 946,29	580 000 951,89
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2016 roku	1 372 951,89	577 239,81	5 818 886,13	353 786,16	626 341 344,01	8 095 574,80	642 559 782,80

W linii *Przemieszczenia wewnętrzne* prezentowane są przemieszczenia samochodów pomiędzy środkami transportu w najmie, a własnymi środkami transportu, jak również efekt przekazania samochodów wykorzystywanych w leasingu operacyjnym dla celów leasingu finansowego i odwrotnie. Przemieszczenia wewnętrzne w pozostałych rodzajach środków trwałych dotyczą przeniesienia wartości środka trwałego z zaliczek do odpowiedniej kategorii po oddaniu środka trwałego do użytkowania.

Środki trwałe będące przedmiotem umów leasingu w okresach objętych niniejszym sprawozdaniem w przeważającej części stanowiły zabezpieczenie finansowania udzielonego Grupie PCM.

22. Pozostałe aktywa

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Koszty ubezpieczeń rozliczane w czasie	70 272 003,76	65 411 674,28
Koszty rejestracji pojazdów rozliczane w czasie	1 289 264,87	1 192 318,73
Prowizja bankowa od niewykorzystanego kredytu	30 000,00	0,00
Razem pozostałe aktywa	71 591 268,63	66 603 993,01
Pozostałe aktywa na dzień	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Krótkoterminowe	29 978 231,11	31 624 144,81
Długoterminowe	41 613 037,52	34 979 848,20
Razem	71 591 268,63	66 603 993,01

23. Świadczenia pracownicze

Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Jednostka wypłaca pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks pracy. W związku z tym Grupa PCM tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku</i>
Na dzień 1 stycznia	48 950,00	126 670,00
Utworzenie rezerwy	32 299,00	0,00
Rozwiązanie/wykorzystanie rezerwy	0,00	(77 720,00)
Na dzień 31 grudnia	81 249,00	48 950,00

Główne założenia przyjęte przez Grupę PCM na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Stopa dyskontowa (%)	5,67%	5,50%
Wskaźnik rotacji pracowników (%)	7,07%	8,04%
Przewidywana nominalna stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	5,00%	5,00%

Zmiana parametrów finansowych będących podstawą szacunku spowodowałaby następującą zmianę rezerwy:

<i>Zmiana parametru</i>	<i>Zmiana wartości rezerwy na dzień 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Zmiana wartości rezerwy na dzień 31 grudnia 2016 roku</i>
Wzrost stopy dyskonta o 1%	(13 361,00)	(7 724,00)
Spadek stopy dyskonta o 1%	16 578,00	9 454,00
Wzrost wskaźnika wynagrodzeń o 1%	16 548,00	9 428,00
Spadek wskaźnika wynagrodzeń o 1%	(13 570,00)	(7 840,00)

24. Obligacje, pożyczki, kredyty i inne zobowiązania finansowe

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
Zobowiązania z tytułu kredytów	1 219 940 653,70	1 219 816 378,39
Zobowiązania z tytułu obligacji	248 914 277,10	0,00
Razem obligacje, pożyczki, kredyty i inne zobowiązania finansowe	1 468 854 930,80	1 219 816 378,39

Obligacje, pożyczki, kredyty i inne zobowiązania finansowe na dzień

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
Krótkoterminowe	563 037 843,83	539 680 110,43
Długoterminowe	905 817 086,97	680 136 267,97
Razem	1 468 854 930,80	1 219 816 378,39

Bank/Pożyczkodawca	Termin spłaty	<u>31 grudnia 2017 roku</u>		<u>31 grudnia 2016 roku</u>	
		Długo-terminowe	Krótko-terminowe	Długo-terminowe	Krótko-terminowe
Konsorcjum*	2020-04-30	99 339 755,55	186 146 387,84	285 459 619,60	326 701 065,96
Konsorcjum*	2019-05-31	10 752 679,58	25 206 281,43	35 955 620,15	23 403 658,18
Konsorcjum*	2020-10-30	48 607 112,93	46 366 554,58	94 964 843,76	47 427 413,28
Konsorcjum*	2020-08-31	74 578 585,05	74 438 550,15	149 003 290,38	70 706 051,92
Konsorcjum*	2021-01-29	21 550 370,37	12 448 102,08	0,00	0,00
Konsorcjum*	2021-05-31	71 002 693,93	33 753 411,40	0,00	0,00
Konsorcjum*	2020-03-31	7 051 757,30	4 576 140,38	0,00	0,00
Konsorcjum*	2021-04-30	12 378 084,63	4 761 186,49	0,00	0,00
Konsorcjum*	2021-10-29	54 008 458,95	20 475 102,41	0,00	0,00
Konsorcjum*	2021-10-29	125 606 301,20	46 266 529,66	0,00	0,00
Konsorcjum*	2020-10-30	20 980 228,29	7 746 930,54	0,00	0,00
Konsorcjum*	2021-08-31	37 455 333,90	12 392 088,12	0,00	0,00
Konsorcjum*	2020-11-30	14 413 591,88	5 161 286,20	0,00	0,00
FCA Bank	2019-02-01	852 979,62	1 791 507,37	0,00	0,00
FCA Bank	2019-05-12	334 897,82	1 097 863,71	0,00	0,00
mBank	2020-06-30	8 588 724,70	7 789 773,57	43 355 776,21	16 233 441,55
mBank	2020-12-31	33 985 383,92	11 504 896,35	38 380 850,74	10 544 244,65
Linia Debetowa ING	2018-03-31	0,00	9 314 097,14	0,00	7 586 243,83
Linia debetowa Bank PKO BP	2018-03-31	0,00	2 838 481,84	0,00	7 143 052,48
Linia debetowa BZWBK	2018-03-31	0,00	7 551 113,16	0,00	8 952 042,71
Linia debetowa BGŻBNP	2018-03-31	0,00	53 264,77	0,00	0,00
Linia debetowa mBank	2018-07-04	0,00	23 754 484,32	0,00	0,00
PKO BP	2018-10-31	0,00	3 259 897,66	3 257 538,66	6 639 906,36
Linia debetowa PKO BP	2016-06-30	0,00	801,00	0,00	0,00
Bank BPH	2019-11-29	3 846 612,36	4 332 714,12	8 179 256,82	4 332 677,22
Bank BPH	2020-02-29	9 318 497,31	8 659 941,19	17 978 285,39	8 659 867,44
Bank BPH	2020-08-31	2 250 760,58	1 350 456,35	3 601 186,26	1 350 444,85
Razem		656 902 809,87	563 037 843,83	680 136 267,97	539 680 110,43

**Konsorcjum Banków ING, BZWBK, PKO BP, BGŻ BNP Paribas, HSBC Bank Polska S.A.

W ramach podpisanych umów kredytowych przez Spółki wchodzące w skład Grupy PCM, zobowiązały się do utrzymania szeregu wskaźników finansowych na uzgodnionym z bankami poziomie. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku, oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku wszystkie wskaźniki zostały spełnione.

25. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego*	916 058,93	514 244,80
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego*	2 468 784,83	2 207 892,15
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
Zobowiązania z tytułu usług serwisowych	8 056 017,61	8 394 381,38
Zobowiązania wobec towarzystw ubezpieczeniowych	1 878 205,46	2 030 214,62
Zobowiązania z tytułu zakupu niefinansowych aktywów trwałych	27 716 683,21	19 660 053,52
Pozostałe zobowiązania	3 612 070,81	3 193 107,44
Razem zobowiązania z tytułu dostaw i usług	44 647 820,85	35 999 893,91

	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług na dzień		
Krótkoterminowe	44 647 820,85	35 999 893,91
Długoterminowe	0,00	0,00
Razem	44 647 820,85	35 999 893,91

*W pozycji Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego Grupa PCM wykazuje nadpłaty od leasingobiorców do zwrotu przez Grupę PCM. Zobowiązania te są zobowiązaniami nieoprocentowanymi.

Warunki powyższych zobowiązań:

- zobowiązania handlowe są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w okresie 30 dni,
- zobowiązania wobec jednostek powiązanych są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w okresie kilku miesięcy.

26. Rezerwy

	<i>Rezerwa emerytalna</i>	<i>Rezerwa na koszty napraw szkód komunikacyjnych</i>	<i>Rezerwa na koszty opon zimowych</i>	<i>RAZEM</i>
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	48 950,00	681 784,00	500 451,00	1 231 185,00
Zawiązanie rezerwy	32 299,00	833 265,00	261 273,00	1 126 837,00
Rozwiązanie/wykorzystanie rezerwy	-	(681 784,00)	(353 592,00)	(1 035 376,00)
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	81 249,00	833 265,00	408 132,00	1 322 646,00
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	126 670,00	719 830,00	639 930,00	1 486 430,00
Zawiązanie rezerwy	-	681 784,00	296 135,00	977 919,00
Rozwiązanie/wykorzystanie rezerwy	(77 720,00)	(719 830,00)	(435 614,00)	(1 233 164,00)
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	48 950,00	681 784,00	500 451,00	1 231 185,00
Rezerwy na dzień	<u>31 grudnia 2017 roku</u>	<u>31 grudnia 2016 roku</u>		
Krótkoterminowe	1 061 684,00	980 320,00		
Długoterminowe	260 962,00	250 865,00		
Razem	1 322 646,00	1 231 185,00		

Rezerwa emerytalna jest skalkulowaną przez Grupę PCM kwotą ewentualnych odpraw emerytalnych dla pracowników.

Rezerwa na koszty napraw szkód komunikacyjnych dotyczy zgłoszonych, lecz nie rozpoczętych na dzień bilansowy napraw szkód komunikacyjnych przedmiotów leasingu.

Rezerwa na koszty opon jest skalkulowaną przez Grupę PCM kwotą ewentualnej straty, którą Grupa PCM może ponieść w związku z bieżącą obsługą kontraktów leasingowych, mających wkalkulowaną usługę wymiany i zakupu opon zimowych.

27. Pozostałe zobowiązania

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług	59 039,34	0,00
Zobowiązania z tytułu podatku bieżącego	0,00	4 180 568,00
Zobowiązania z tytułu kaucji od umów leasingu operacyjnego	1 087 590,86	1 075 209,49
Zobowiązania z tytułu kaucji od umów leasingu finansowego	27 985,48	31 824,48
Zobowiązania wobec ZUS	366 864,91	345 822,80
Zobowiązania z tytułu podatku od wynagrodzeń	218 964,00	219 264,00
Pozostałe zobowiązanie niefinansowe	26 149,98	47 509,78
Razem pozostałe zobowiązania	1 786 594,57	5 900 198,55

Pozostałe zobowiązania na dzień

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Krótkoterminowe	1 419 258,54	5 212 911,35
Długoterminowe	367 336,03	687 287,20
Razem	1 786 594,57	5 900 198,55

28. Rozliczenia międzyokresowe bierne i przychody przyszłych okresów

	Odroczne w czasie przychody z tytułu opłat serwisowych	Opłaty wstępne od umów leasingu operacyjnego	Rozliczenia międzyokresowe przychodów z tytułu opłat zimowych	Badanie sprawozdań	Utlipy	Nagrody roczne	Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	Onwarte zdarzenia serwisowe	Total
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	13 882 939,92	1 038 418,06	61 187,96	136 985,60	1 639 106,20	1 737 751,58	2 475 971,69	423 364,26	21 395 725,27
<i>Zawiązanie</i>	6 771 747,10	545 312,14	91 274,53	136 984,60	315 689,64	1 138 555,29	7 296 465,31	169 018,46	16 465 047,07
<i>Rozwiązanie/wykorzystanie</i>	(5 603 739,77)	(566 907,02)	(61 187,96)	(136 985,60)	(161 298,78)	(1 737 751,58)	(2 475 971,69)	(423 364,26)	(11 167 206,66)
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	15 050 947,25	1 016 823,18	91 274,53	136 984,60	1 793 497,06	1 138 555,29	7 296 465,31	169 018,46	26 693 565,68
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	12 274 730,56	1 257 738,75	95 574,72	103 740,00	1 634 281,91	1 606 441,46	2 994 241,57	545 292,75	20 512 041,72
<i>Zawiązanie</i>	6 845 204,46	545 312,14	61 187,96	136 985,60	584 260,98	1 737 751,58	2 475 971,69	423 364,26	12 810 038,67
<i>Rozwiązanie/wykorzystanie</i>	(5 236 995,10)	(764 632,83)	(95 574,72)	(103 740,00)	(579 436,69)	(1 606 441,46)	(2 994 241,5)	(545 292,75)	(11 926 355,12)
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	13 882 939,92	1 038 418,06	61 187,96	136 985,60	1 639 106,20	1 737 751,58	2 475 971,69	423 364,26	21 395 725,27

Przychody z tytułu opłat serwisowych w okresie trwania umowy leasingowej rozłożone są liniowo, zaś koszty związane z serwisowaniem przedmiotów leasingu nie mają charakteru liniowego. W związku z tym Grupa PCM odraża część przychodów serwisowych z każdej raty serwisowej, zachowując tym samym współmierność kosztów i przychodów serwisowych.

Opłaty wstępne od umów leasingu operacyjnego są kwotą opłat wstępnych, rozliczaną liniowo w trakcie umowy.

Zgodnie z zasadą ostrożności, Grupa PCM rozpoznaje dochód związany z refakturowaniem kosztów zakupu opon w okresie umowy leasingowej dopiero w momencie, w którym Grupa PCM jest pewna, że ten dochód zostanie rzeczywiście osiągnięty. W związku z powyższym, netto różnica pomiędzy zafakturowanymi przychodami z tytułu opon nad poniesionymi kosztami zakupu opon jest odrażana w czasie jako rozliczenia międzyokresowe czynne lub bierne.

Rozliczenia międzyokresowe z tytułu badania sprawozdań finansowych obejmują całość umownych i nieopłaconych na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego zobowiązań Grupy PCM wobec biegłego rewidenta.

Rozliczenia międzyokresowe z tytułu urlopów są potencjalnym zobowiązaniem Grupy PCM wobec pracowników za niewykorzystane urlopy.

Rozliczenia międzyokresowe z tytułu nagród rocznych są zobowiązaniem Grupy PCM wynikającym z umów o pracę.

Rozliczenia międzyokresowe z tytułu pozostałych kosztów operacyjnych obejmują koszty dotyczące roku 2017, do których faktury wystawione zostały w roku 2018.

Rozliczenia międzyokresowe z tytułu otwartych zdarzeń serwisowych obejmują zleczone przez Grupę PCM naprawy serwisowe przedmiotów leasingu, do których nie otrzymano jeszcze faktur kosztowych.

29. Kapitały

29.1. Kapitał podstawowy

	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
Kapitał podstawowy - PCM	23 817 680	23 817 680
Kapitał podstawowy - FL	1 689 320	1 689 320
Kapitał podstawowy - ML	7 905 000	7 905 000
Kapitał podstawowy - FP	2 850 000	2 850 000

W 2017 roku kapitał zakładowy spółek wchodzących w skład Grupy PCM nie uległ zmianie.

Prime Car Management S.A.	Ilość akcji	Wartość akcji
Na dzień 31 grudnia 2017 – akcje serii A, B, C, D, E*	11 908 840	23 817 680
Na dzień 31 grudnia 2016 – akcje serii A, B, C, D, E*	11 908 840	23 817 680

* Wartość akcji: seria A – 1.200.000, seria B – 276.000, seria C – 8.523.500, seria D – 6.000.000, seria E – 3.909.090.

Futura Leasing S.A.	Ilość akcji	Wartość akcji
Na dzień 31 grudnia 2017 – akcje serii A, B, C*	1 689 320	1 689 320
Na dzień 31 grudnia 2016 – akcje serii A, B, C*	1 689 320	1 689 320

* Wartość akcji: seria A – 400.000, seria B – 133.320, seria C – 1.156.000.

Masterlease Sp. z o.o.	Ilość udziałów	Wartość udziałów
Na dzień 31 grudnia 2017 – udziały*	158 100	7 905 000
Na dzień 31 grudnia 2016 – udziały*	158 100	7 905 000

* Wartość udziałów: 50 zł każdy.

MasterRent24 Sp. z o.o.	Ilość udziałów	Wartość udziałów
Na dzień 31 grudnia 2017 – udziały*	28 500	2 850 000
Na dzień 31 grudnia 2016 – udziały*	28 500	2 850 000

* Wartość udziałów: 100 zł każdy.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku wszystkie wyemitowane akcje oraz udziały zostały opłacone.

Akcje nie są uprzywilejowane w zakresie prawa głosu, prawa do dywidendy ani podziału majątku w przypadku likwidacji Spółki z Grupy.

Struktura akcjonariatu spółki dominującej Grupy Prime Car Management S.A. na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Akcjonariusz	Liczba akcji	% głosów na WZA
Aviva Powszechnie Towarzystwo Emerytalne Aviva BZ WBK S.A.	1 786 780	15,00%
AEGON Powszechnie Towarzystwo Emerytalne S.A.	1 352 768	11,36%
Nationale-Nederlanden PTE S.A.	952 707	8,00%
Franklin Resources, Inc. (Franklin Templeton Investment Management Ltd. oraz Templeton Asset Management Ltd.)	837 464	7,03%
TFI PZU S.A.	698 945	5,87%
Aviva Investors Poland TFI S.A. (Aviva Investors Fundusz Inwestycyjny Otwarty oraz Aviva Investors Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty)	547 706	4,60%
Nationale-Nederlanden Investment Partners TFI S.A.	554 084	4,65%
Pozostali	5 178 386	43,49%
RAZEM	11 908 840	100,00%

Struktura akcjonariatu spółki dominującej Grupy Prime Car Management S.A. na dzień 31 grudnia 2016 roku:

<i>Akcjonariusz</i>	<i>Liczba akcji</i>	<i>% głosów na WZA</i>
Aviva OFE	1 511 089	12,69%
Nordea PTE S.A.	992 500	8,33%
Nationale-Nederlanden PTE S.A.	952 707	8,00%
Nationale-Nederlanden Investment Partners TFI S.A.	603 199	5,07%
Franklin Resources, Inc. (Franklin Templeton Investment Management Ltd. oraz Templeton Asset Management Ltd.)	837 464	7,03%
TFI PZU S.A.	698 945	5,87%
Aviva Investors Poland TFI S.A.	616 020	5,17%
Pozostali	5 696 916	47,84%
RAZEM	11 908 840	100,00%

29.2. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy został utworzony z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną oraz z odpisów z zysków generowanych przez jednostkę dominującą w poprzednich latach obrotowych.

29.3. Kapitał rezerwowy

W 2016 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Prime Car Management S.A. podjęło uchwałę o uruchomieniu w Spółce Programu Motywacyjnego dla kluczowych osób zarządzających Spółką („Program Motywacyjny”).

Zgodnie z podjętą uchwałą, osobami uprawnionymi do udziału w Programie Motywacyjnym są członkowie Zarządu Spółki oraz kluczowe osoby zarządzające Spółką, jak również członkowie Zarządu oraz kluczowe osoby zarządzające spółkami zależnymi od Spółki (Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.) w rozumieniu art. 4 § 1 ust. 4 Kodeksu spółek handlowych. Szczegółową listę Osób Uprawnionych oraz liczbę przysługujących im Warrantów Subskrypcyjnych w każdym z lat Programu Motywacyjnego określać będzie Rada Nadzorcza Spółki.

Osoby Uprawnione będą mogły nabyć uprawnienie do objęcia łącznie nie więcej niż 595.442 akcji zwykłych imiennych serii F w kapitale zakładowym Spółki o wartości nominalnej po 2,00 zł każda akcja. Akcje nowej emisji będą emitowane w ramach warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego, przy czym wyłączone będzie prawo poboru dotychczasowych akcjonariuszy.

W związku z realizacją Programu Motywacyjnego kapitał zakładowy Spółki zostanie warunkowo podwyższony o kwotę 1.190.884,00 zł w drodze emisji akcji nowej emisji.

Program Motywacyjny obowiązuje w okresie od 16 czerwca 2016 roku (dzień podjęcia uchwały) do dnia 30 listopada 2024 roku i został podzielony na pięć transz. Okresem trwania Programu Motywacyjnego są lata obrotowe 2016 – 2020. Rada Nadzorcza w drodze uchwały przydzieli warunkowo osobom uprawnionym warranty subskrypcyjne w całym okresie trwania Programu Motywacyjnego. Liczba warrantów subskrypcyjnych będzie wynosiła 500.000, jednakże w ramach poszczególnych transz maksymalnie 100.000 w każdym z kolejnych lat trwania Programu Motywacyjnego. Puła rezerwowa warrantów subskrypcyjnych wynosić będzie 95.442; mogą one zostać przydzielone warunkowo przez Radę Nadzorczą nowym osobom uprawnionym lub w uznaniu za osiągnięte wyniki mogą zostać przydzielone warunkowo przez Radę Nadzorczą osobom uprawnionym w każdym roku trwania Programu Motywacyjnego.

Warranty Subskrypcyjne przypadające na dany rok realizacji Programu Motywacyjnego, będą mogły być ostatecznie przydzielone osobom uprawnionym pod warunkiem zatwierdzenia przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Spółki za dany rok obrotowy, z tym ustaleniem, iż:

- 1) podmiot uprawniony do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Spółki nie wniesie zastrzeżeń do badanego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Spółki oraz
- 2) pod warunkiem, gdy za dany rok obrotowy wielkość skonsolidowanego zysku netto Grupy Kapitałowej Spółki na 1 (jedną) akcję Spółki (tj. iloraz zysku przypadającego na akcjonariuszy oraz średniej ważonej liczby akcji występujących w ciągu danego okresu wyliczonego zgodnie z MSR 33), wykazanego w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Spółki, poddanego badaniu biegłego rewidenta i zatwierdzonego przez Walne Zgromadzenie Spółki, skorygowanego następnie przez Radę Nadzorczą o wyniki zdarzeń nietypowych, nadzwyczajnych i jednorazowych, niezwiązanych z bieżącą działalnością Spółki, (dalej: „EPS”) będzie wynosił odpowiednio nie mniej niż:

<i>Wartości minimalne EPS za rok obrotowy</i>	2016	2017	2018	2019	2020
EPS [zł / akcję]	3,3	3,4	3,7	4,1	4,5

W przypadku niespełnienia warunków, o których powyżej warrandy subskrypcyjne za dany rok obowiązywania Programu Motywacyjnego zostaną przydzielone do dodatkowej puli rezerwowej warrantów s subskrypcyjnych. Warrandy Subskrypcyjne przydzielone do tej puli będą mogły być ostatecznie przydzielone osobom uprawnionym w każdym z kolejnych lat obrotowych trwania Programu Motywacyjnego pod warunkiem, że suma EPS za lata począwszy od roku, za który dane Warrandy Subskrypcyjne zostały przydzielone do puli rezerwowej do roku, za który dane Warrandy Subskrypcyjne zostają ostatecznie przydzielone, wynosić będzie co najmniej:

<i>Skumulowane wartości minimalne EPS dla poszczególnych Transz</i>	2016	2017	2018	2019	2020
Warrandy Subskrypcyjne z Transzy I	3,3	6,7	10,4	14,5	19
Warrandy Subskrypcyjne z Transzy II		3,4	7,1	11,2	15,7
Warrandy Subskrypcyjne z Transzy III			3,7	7,8	12,3
Warrandy Subskrypcyjne z Transzy IV				4,1	8,6
Warrandy Subskrypcyjne z Transzy V					4,5

Warrandy Subskrypcyjne będą mogły być ostatecznie przydzielone osobom uprawnionym w okresie obowiązywania Programu Motywacyjnego, o ile dana osoba uprawniona będzie pozostawała w stosunku pracy ze Spółką lub jej spółką zależną, lub w innym stosunku prawnym na podstawie którego świadczyć będzie usługi (m. in. umowa zlecenia, umowa o świadczenie usług, itp.) na rzecz Spółki lub jej spółki zależnej, przez okres co najmniej 6 miesięcy w roku kalendarzowym, poprzedzającym datę ostatecznego przydziału Warrantów Subskrypcyjnych oraz w dniu ostatecznego przydziału Warrantów Subskrypcyjnych za dany rok trwania Programu Motywacyjnego.

Posiadacz Warrantów Subskrypcyjnych może wykonać wynikające z warrantu subskrypcyjnego prawo do objęcia akcji nowej emisji w terminie do 36 miesięcy od dnia objęcia warrantów subskrypcyjnych, jednakże nie później niż do końca dnia 30 listopada 2024 roku i nie wcześniej niż po upływie 24 miesięcy od podjęcia uchwały przez Radę Nadzorczą o objęciu danej osoby Programem Motywacyjnym.

Cena emisyjna jednej akcji nowej emisji dla danej osoby uprawnionej będzie określona jako średnia arytmetyczna z kursów zamknięcia akcji Spółki w notowaniach na GPW z sesji giełdowych z okresu 3 miesięcy poprzedzających uchwałę Rady Nadzorczej o objęciu danej osoby uprawnionej Programem Motywacyjnym, z tym ustaleniem, iż:

- 1) będzie ona korygowana w kolejnych latach trwania Programu Motywacyjnego o wartość wypłaconych dywidend oraz innych wypłat na rzecz akcjonariuszy na jedną akcję Spółki; oraz
- 2) w żadnym z kolejnych lat trwania Programu Motywacyjnego nie będzie ona niższa niż wartość 42,00 zł, skorygowana w kolejnych latach trwania Programu Motywacyjnego o wartość wypłaconych dywidend oraz innych wypłat na rzecz akcjonariuszy na jedną akcję Spółki, oraz
- 3) w żadnym z kolejnych lat trwania Programu Motywacyjnego nie będzie ona niższa niż wartość nominalna jednej akcji Spółki, tj. 2,00 zł.

Plan Programu Motywacyjnego ma wpływ na wynik finansowy Spółki jako element kosztów pracowniczych i będzie ujmowany w takiej samej wysokości jako wzrost wartości kapitału własnego zaliczany do kapitału rezerwowego.

Do wyceny wartości godziwej przyjętego Programu Motywacyjnego użyto modelu Black-Scholes. Wartość godziwa ustalana jest na podstawie cen rynkowych instrumentów kapitałowych, biorąc pod uwagę terminy i warunki, na których instrumenty zostały przyznane. Przy ustalaniu wartości godziwej opcji bierze się pod uwagę tylko warunki rynkowe na datę przyznania; późniejsza zmiana warunków rynkowych nie ma już wpływu na ustaloną wartość godziwą.

Warunkowy przydział opcji menadżerskich nastąpił 19 października 2016 roku. Cena akcji na datę wyceny wynosiła 36,20 zł, zmienność modelu 31,08% zaś przyjęta do wyceny stopa wolna od ryzyka wyniosła 2,03%.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość Programu Motywacyjnego, określona w wartości godziwej wyniosła 788.063,98 zł (31 grudnia 2016: 227.390,51 zł) i odniesiona została w kapitał rezerwowy w korespondencji z kosztami wynagrodzeń.

Poniższa tabela przedstawia liczbę oraz średnie ważone ceny wykonania opcji na akcje w odniesieniu do Programu Motywacyjnego.

	31 grudnia 2017		31 grudnia 2016	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	500 000	42,00	0	0,00
Przyznane w danym okresie	0	0,00	500 000	42,00
Umorzone w danym okresie	0	0,00	0	0,00
Wykonane w danym okresie	0	0,00	0	0,00
Wygasłe w danym okresie	35 000	39,64	0	0,00
Występujące na koniec okresu	465 000	39,64	500 000	42,00
Możliwe do wykonania na koniec okresu	0	39,64	0	42,00

Kapitał rezerwowo utworzony został wyłącznie z wycen Programu Motywacyjnego.

29.4. Niepodzielony zysk(strata) oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zysk niepodzielony obejmuje również kwoty, które nie podlegają podziałowi, to znaczy nie mogą zostać wypłacone w formie dywidendy.

30. Zobowiązania warunkowe

Grupa PCM nie posiadała w okresie sprawozdawczym i w okresach porównawczych zobowiązań warunkowych.

30.1. Rozliczenia podatkowe

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z odsetkami. W konsekwencji, kwoty prezentowane i

ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznych decyzji organu kontroli podatkowej po zakończeniu ewentualnych postępowań podatkowych.

Z dniem 15 lipca 2016 r. do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisów ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR ale, dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym przypadał termin zapłaty podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Spółki mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe. Zdaniem Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku utworzono odpowiednie rezerwy na rozpoznane i policzalne ryzyko podatkowe.

Opis prowadzonych postępowań

W roku 2013 w spółkach Prime Car Management S.A., Futura Leasing S.A. oraz Masterlease Sp. z o.o. rozpoczęło się postępowanie podatkowe prowadzone przez Pomorski Urząd Skarbowy w Gdańsku w sprawie sprawdzenia prawidłowości rozliczeń z budżetem z tytułu podatku od towarów i usług za okres grudzień 2010 – luty 2013. Postępowanie to było wynikiem złożonych przez Spółki wniosków o stwierdzenie nadpłaty w podatku VAT w związku z wyrokiem ETS z dnia 17 stycznia 2013 roku (C-224/11) dot. opodatkowania podatkiem VAT transakcji ubezpieczeniowych towarzyszących usługom leasingu.

W dniu 11 sierpnia 2014 roku Futura Leasing S.A. otrzymała decyzje odmowne w sprawie złożonych wniosków o stwierdzenie i zwrot nadpłat. Spółka w dniu 25 sierpnia 2014 roku wniosła odwołania od decyzji do Dyrektora Izby Skarbowej w Gdańsku. Dyrektor Izby Skarbowej w Gdańsku decyzjami z dnia 9 grudnia 2015 utrzymał w mocy decyzje Naczelnika Pomorskiego Urzędu Skarbowego. Spółka wniosła skargi na te decyzje do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku. W dniu 5 maja 2016 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił skargi Spółki. W dniu 22 lipca 2016 roku Spółka wniosła skargi kasacyjne od w/w wyroków do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

W dniu 25 sierpnia 2014 roku Masterlease Sp. z o.o. otrzymała decyzje odmowne w sprawie złożonych wniosków o stwierdzenie i zwrot nadpłat. Spółka w dniu 8 września 2014 roku wniosła odwołania od decyzji do Dyrektora Izby Skarbowej w Gdańsku. Dyrektor Izby Skarbowej w Gdańsku decyzjami z dnia 28 września 2015 utrzymał w mocy decyzje Naczelnika Pomorskiego Urzędu Skarbowego. Spółka wniosła skargi na te decyzje do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku. W dniu 8 marca 2016 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił skargi Spółki. W dniu 9 czerwca 2016 roku Spółka wniosła skargi kasacyjne od w/w wyroków do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

W dniu 4 listopada 2014 roku Prime Car Management S.A. otrzymała decyzje odmowne w sprawie złożonych wniosków o stwierdzenie i zwrot nadpłat. Spółka w dniu 13 listopada 2014 roku wniosła odwołania od decyzji do

Dyrektora Izby Skarbowej w Gdańsku. Dyrektor Izby Skarbowej w Gdańsku decyzjami z 12 października 2015 roku utrzymał w mocy decyzje Naczelnika Pomorskiego Urzędu Skarbowego. Spółka wniosła skargi na te decyzje do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku. W dniu 8 marca 2016 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił skargi Spółki. W dniu 22 czerwca 2016 roku Spółka wniosła skargi kasacyjne od w/w wyroków do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Łączna wartość podatku VAT będącego przedmiotem sporu dla wszystkich spółek Grupy wynosi 17,6 mln zł.

W przypadku pozytywnego rozstrzygnięcia skarg, spółki rozpoznają dodatkowy przychód w wysokości odsetek ustawowych od stwierdzonej nadpłaty. Negatywne rozstrzygnięcie nie będzie miało wpływu na wyniki finansowe i sprawozdania spółek.

31. Informacje o podmiotach powiązanych

Transakcje pomiędzy Prime Car Management S.A., Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. i MasterRent24 Sp. z o.o. zostały wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W roku 2017 Grupa nie zawierała transakcji z podmiotami powiązаныmi, które nie są konsolidowane.

31.1. Jednostka dominująca Grupy Prime Car Management S.A.

Spółką dominującą dla Spółek Grupy Prime Car Management S.A. jest Prime Car Management S.A.. Akcjonariat spółki dominującej Grupy jest rozproszony.

31.2. Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi

Transakcje pomiędzy podmiotami powiązаныmi – jeśli występują – odbywają się na warunkach równorzędnych z tymi, które obowiązują w transakcjach zawartych na warunkach rynkowych.

31.3. Pożyczki udzielone Członkom Zarządu Prime Car Management S.A., Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.

W latach 2016-2017 nie zostały udzielone pożyczki członkom Zarządu Spółek Grupy Prime Car Management S.A..

31.4. Inne transakcje z udziałem Członków Zarządu Prime Car Management S.A., Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.

W latach 2016-2017 Spółki z Grupy Prime Car Management S.A. nie zawierały innych transakcji z członkami Zarządu.

31.5. Wynagrodzenie kadry kierowniczej Prime Car Management S.A., Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.

31.5.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Prime Car Management S.A., Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku</i>
Zarząd		
Wynagrodzenia	2 009 770,61	2 568 164,12
Nagrody jubileuszowe	0,00	0,00
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,00	0,00
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	1 282 217,34	535 424,94
Świadczenia pracownicze w formie akcji	355 899,86	95 504,01
Rada Nadzorcza		
Wynagrodzenia	786 198,42	816 122,27
Nagrody jubileuszowe	0,00	0,00
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,00	0,00
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0,00	0,00
Świadczenia pracownicze w formie akcji	0,00	0,00
Razem	4 434 086,23	4 015 215,34

31.5.2. Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku</i>
Pozostali członkowie kadry kierowniczej		
Wynagrodzenia	3 777 865	3 695 761
Nagrody jubileuszowe	0	0
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0	0
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0	0
Świadczenia pracownicze w formie akcji	432 164	131 886
Razem	4 210 029	3 827 648

31.5.3. Udziały wyższej kadry kierowniczej (w tym członków Zarządu i Rady Nadzorczej) w programie akcji pracowniczych

W 2016 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Prime Car Management S.A. podjęło uchwałę o uruchomieniu w Spółce Programu Motywacyjnego dla kluczowych osób zarządzających Spółką („Program Motywacyjny”). Zgodnie z podjętą uchwałą, osobami uprawnionymi do udziału w Programie Motywacyjnym są członkowie Zarządu Spółki oraz kluczowe osoby zarządzające Spółką, jak również członkowie Zarządu oraz kluczowe osoby zarządzające spółkami zależnymi od Spółki (Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.) w rozumieniu art. 4 § 1 ust. 4 Kodeksu spółek handlowych.

Opis Programu Motywacyjnego znajduje się w nocie 29.3.

32. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku w podziale na rodzaje usług:

<i>Rodzaj usługi</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku</i>
Obowiązkowe badanie rocznych jednostkowych sprawozdań finansowych*	219 350,00	219 350,00
Przegląd półroczny*	107 000,00	107 000,00
Badanie kowenantów*	10 000,00	10 000,00
Usługi doradztwa podatkowego	0,00	0,00
Razem	336 350,00	336 350,00

* wynagrodzenie Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k.

33. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa PCM, należą kredyty bankowe, środki pieniężne, lokaty krótkoterminowe oraz instrumenty pochodne (swap IRS). Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy PCM. Grupa PCM posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz należności leasingowe, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Zasadą stosowaną przez Grupę PCM obecnie i przez cały okres objęty skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy PCM obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością oraz ryzyko kredytowe. Zarząd Spółek z Grupy PCM weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa PCM monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

33.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy PCM na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim zobowiązań finansowych oraz należności z tytułu umów leasingu, opartych o zmienną stopę procentową.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników (w związku z zobowiązaniami o zmiennej stopie procentowej). Nie przedstawiono wpływu na całkowite dochody ogółem Grupy PCM.

	<i>Zwiększenie/ zmniejszenie o punkty procentowe</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>	<i>Wpływ na aktywa netto przypadające akcjonariuszom łączonych jednostek</i>
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku			
PLN	0,25 p.p.	(1 253 756,66)	(1 015 542,89)
PLN	(0,25) p.p.	1 256 583,09	1 017 832,30
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku			
PLN	0,25 p.p.	(955 939,74)	(774 311,19)
PLN	(0,25) p.p.	958 970,63	776 766,21

W poniższej tabeli przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy PCM narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

31 grudnia 2017 roku	<i>1 rok</i>	<i>1-2 lata</i>	<i>2-3 lata</i>	<i>3-4 lata</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowanie stałe							
Należności z tytułu leasingu finansowego	115 884 635	123 926 938	100 709 575	30 407 516	7 186 504	686 756	378 801 924
Kredyt bankowy	0	0	0	0	0	0	0
Oprocentowanie zmienne							
Należności z tytułu leasingu finansowego	202 913 489	198 675 318	149 717 597	44 205 450	10 197 480	967 817	606 677 151
Kredyty w rachunku bieżącym	(43 512 242)	0	0	0	0	0	(43 512 242)
Kredyt bankowy	(519 525 602)	(377 575 883)	(243 050 906)	(36 276 021)	0	0	(1 176 428 411)
Obligacje	0	0	(248 914 277)	0	0	0	(248 914 277)
Środki pieniężne w banku	2 109 323	0	0	0	0	0	2 109 323
31 grudnia 2016 roku							
Oprocentowanie stałe							
Należności z tytułu leasingu finansowego	115 115 178	88 804 017	78 951 994	34 562 039	12 985 387	24 861	330 443 475
Kredyt bankowy	0	0	0	0	0	0	0
Oprocentowanie zmienne							
Należności z tytułu leasingu finansowego	179 994 007	139 757 058	118 418 584	48 292 201	16 491 042	27 654	502 980 546
Kredyty w rachunku bieżącym	(23 681 339)	0	0	0	0	0	(23 681 339)
Kredyt bankowy	(515 998 771)	(356 576 384)	(258 536 939)	(65 022 945)	0	0	(1 196 135 039)
Środki pieniężne w banku	8 860 421	0	0	0	0	0	8 860 421

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/ wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy PCM, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

33.2. Ryzyko walutowe

Spółki z Grupy PCM nie są narażone na istotne ryzyko walutowe.

33.3. Ryzyko cen towarów

Zdecydowana większość zakupów towarów i usług dokonywanych przez Grupę PCM związana jest z prowadzoną działalnością operacyjną. Zmiana cen towarów jest uwzględniana w wycenie rat leasingu finansowego i operacyjnego.

Grupa okresowo dokonuje również zakupu pojazdów nie dedykowanych zawartym kontraktem leasingowym, korzystając z wynegocjowanych, korzystnych cen od dostawców. Grupa ponosi w związku z tym ryzyko, że nie uda się jej przekazać pojazdów do umów lub sprzedać ich po cenie wyższej od ceny zakupu. Dotychczasowe doświadczenie nie wskazuje jednak żeby Grupa zrealizowała kiedykolwiek stratę na takiej transakcji.

33.4. Ryzyko kredytowe

Grupa PCM zawiera transakcje z klientami ocenianymi na podstawie systemu scoringowego opracowanego wewnątrz. Model składa się z kilkunastu czynników. Do jego oszacowania wykorzystano funkcję dyskryminacyjną oraz dane dostępne w wewnętrznych bazach Grupy. Model wyznacza trzy poziomy ryzyka, do których przypisane są

odpowiednie procedury postępowania. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy PCM na ryzyko nieściągalnych należności jest pod ścisłą i bieżącą kontrolą.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Grupy PCM, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty, zapasy oraz niektóre instrumenty pochodne, ryzyko kredytowe Grupy PCM może powstać w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko równa jest wartości bilansowej tych instrumentów.

	<i>Wartość bilansowa</i>	
	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
<i>Aktywa finansowe</i>		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 148 935,10	8 898 194,78
Należności z tytułu leasingu finansowego	985 479 075,45	833 424 020,89
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy)	0,00	201 481,28
Pozostałe należności z wyłączeniem należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego i podatku VAT (pożyczki i należności)	50 591 641,82	48 372 485,53

W Spółkach nie występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego.

33.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa PCM monitoruje ryzyko płynności przy pomocy opracowanego wewnętrznie narzędzia do zarządzania płynnością. Narzędzie to uwzględnia terminy wymagalności zobowiązań, zapotrzebowanie na środki inwestycyjne jak i zapadalność aktywów finansowych (należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania finansowe Grupy PCM na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku według daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty, pożyczki i obligacje	0,00	219 164 301,67	426 013 159,79	986 969 686,70	0,00	1 632 147 148,16
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług *	4 346 990,29	0,00	0,00	0,00	0,00	4 346 990,29
Pozostałe zobowiązania**	222 395,76	41 623,33	479 763,05	585 489,98	0,00	1 329 272,12
Razem	4 569 386,05	219 205 925,00	426 492 922,84	987 555 176,68	0,00	1 637 823 410,57

<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	0,00	170 865 562,60	450 900 048,78	753 877 540,51	0,00	1 375 643 151,89
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług *	4 238 106,77	0,00	0,00	0,00	0,00	4 238 106,77
Pozostałe zobowiązania**	157 808,31	15 589,36	246 349,10	687 287,20	0,00	1 107 033,97
Razem	4 395 915,08	170 881 151,96	451 146 397,88	754 564 827,71	0,00	1 380 988 292,63

*Pozycja ta obejmuje część zobowiązań z tytułu dostaw i usług, dotyczącą zobowiązań wobec klientów z tytułu leasingu finansowego, towarzystw ubezpieczeniowych oraz jednostek powiązanych.

** Pozycja ta obejmuje część pozostałych zobowiązań, z tytułu kaucji od umów leasingu operacyjnego.

34. Instrumenty finansowe

34.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Poniższa tabela przedstawia porównanie wartości bilansowych i wartości godziwych wszystkich instrumentów finansowych Grupy PCM, w podziale na poszczególne klasy i kategorie aktywów i zobowiązań.

	Poziom	Wartość bilansowa		Wartość godziwa	
		31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
<i>Aktywa finansowe</i>					
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2	2 148 935,10	8 898 194,78	2 148 935,10	8 898 194,78
Należności z tytułu leasingu finansowego	3	985 479 075,45	833 424 020,89	1 018 440 104,38	860 930 341,59
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy)	2	0,00	201 481,28	0,00	201 481,28
Pozostałe należności z wyłączeniem należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego i podatku VAT (pożyczki i należności)	3	50 591 641,82	48 372 485,53	50 591 641,82	48 372 485,53
<i>Zobowiązania finansowe (wyceniane wg zamortyzowanego kosztu)</i>					
Obligacje, pożyczki i kredyty, w tym:	2	1 468 854 930,80	1 219 816 378,39	1 468 854 930,80	1 219 816 378,39
- wyemitowane obligacje	2	248 914 277,10	0,00	248 914 277,10	0,00
- kredyty i pożyczki	2	1 219 940 653,70	1 219 816 378,39	1 219 940 653,70	1 219 816 378,39
Pochodne instrumenty finansowe	2	213 695,78	0,00	213 695,78	0,00
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług*	3	4 346 990,29	4 238 106,77	4 346 990,29	4 238 106,77

*Pozycja ta obejmuje część zobowiązań z tytułu dostaw i usług, dotyczącą zobowiązań wobec klientów z tytułu leasingu finansowego, towarzystw ubezpieczeniowych oraz jednostek powiązanych.

Wartość księgowa równa jest wartości godziwej – dla kredytów i obligacji – ze względu na to, że pozycje te są oprocentowane zmienną stopą procentową, dla należności handlowych – ze względu na krótki termin zapadalności.

Na dzień 31 grudnia 2017 wycena należności Grupy PCM z tytułu leasingu finansowego została zaklasyfikowana do poziomu 3 wyceny do wartości godziwej (dane wejściowe oparte o dane rynkowe, które nie są możliwe do zaobserwowania na rynku).

Wartość godziwa pozycji *Należności z tytułu leasingu finansowego* jest zdyskontowaną wartością minimalnych opłat leasingowych. Stopą dyskontową jest stopa odzwierciedlająca bieżące warunki rynkowe i stosowane przez Grupę PCM marże na poszczególne daty bilansowe. Dla pozostałych pozycji wartość bilansowa jest zbliżona do wartości godziwej.

Wartości godziwe kredytów i pożyczek Grupy PCM ustalane są przy użyciu metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych za pomocą stopy dyskontowej, która odzwierciedla stopę oprocentowania kredytu emitenta na koniec okresu sprawozdawczego. Własne ryzyko kredytowe Grupy PCM na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku zostało ocenione jako nieistotne.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku, Grupa PCM posiadała pochodne instrumenty finansowe (swap IRS – umowy zawarte w trakcie 2016 roku) wycenione w kwocie 213.695,78 zł jako zobowiązanie (na dzień 31 grudnia 2016 roku wycenione w kwocie 201.481,28 zł jako aktywa) wyceniane w wartości godziwej zaklasyfikowane do poziomu 2 wyceny do wartości godziwej (dane wejściowe inne niż ceny notowane zaliczane do poziomu 1, które są obserwowalne dla składnika aktywów lub zobowiązań w sposób bezpośredni (tj. jako ceny) lub pośrednio (tj. bazujące na cenach)).

Łączna kwota nominalna kontraktów IRS na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 195.000.000,00 zł, z maksymalnym okresem zapadalności do 28 czerwca 2019 roku.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 oraz 31 grudnia 2016 roku nie miały miejsca przesunięcia między poziomem 1 a poziomem 2 hierarchii wartości godziwej, ani też zaden z instrumentów nie został przesunięty z/ do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

34.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w zysku lub stracie w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	<i>Przychody/ (koszty) = tytułu odsetek</i>	<i>Zyski/(straty) = tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktualizujących = tytułu utraty wartości</i>	<i>Zyski/(straty) = tytułu wyceny</i>	<i>Zyski/(straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych</i>	<i>Razem</i>
<i>Aktywa finansowe</i>						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	112 484,06	0,00	0,00	0,00	0,00	112 484,06
Należności z tytułu leasingu finansowego	52 772 482,86	0,00	(1 004 317,94)	0,00	0,00	51 768 164,92
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pozostałe należności (pożyczki i należności)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Zobowiązania finansowe (wyceniane wg zamortyzowanego kosztu)</i>						
Obligacje pożyczki i kredyty, w tym:	(45 931 743,63)	0,00	0,00	0,00	0,00	(45 931 743,63)
- wyemitowane obligacje	(244 812,29)	0,00	0,00	0,00	0,00	(244 812,29)
- kredyty i pożyczki	(45 686 931,34)	0,00	0,00	0,00	0,00	(45 686 931,34)
Pochodne instrumenty finansowe	0,00	0,00	0,00	(415 177,06)	0,00	(415 177,06)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pozostałe zobowiązania	(964,13)	(12 824,71)	0,00	0,00	0,00	(13 788,84)
Razem	6 952 259,16	(12 824,71)	(1 004 317,94)	(415 177,06)	0,00	5 519 939,45

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	<i>Przychody/ (koszty) = tytułu odsetek</i>	<i>Zyski/(straty) = tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktualizujących = tytułu utraty wartości</i>	<i>Zyski/(straty) = tytułu wyceny</i>	<i>Zyski/(straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych</i>	<i>Razem</i>
<i>Aktywa finansowe</i>						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	95 317,83	0,00	0,00	0,00	0,00	95 317,83
Należności z tytułu leasingu finansowego	43 899 158,92	0,00	(1 125 145,18)	0,00	0,00	42 774 013,74
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pozostałe należności (pożyczki i należności)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Zobowiązania finansowe (wyceniane wg amortyzowanego kosztu)</i>						
Obligacje pożyczki i kredyty, w tym:	(34 854 659,02)	0,00	0,00	0,00	0,00	(34 854 659,02)
- wyemitowane obligacje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- kredyty i pożyczki	(34 854 659,02)	0,00	0,00	0,00	0,00	(34 854 659,02)
Pochodne instrumenty finansowe	0,00	0,00	0,00	(98 194,24)	0	(98 194,24)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pozostałe zobowiązania	(3 879,81)	(23 018,24)	0,00	0,00	0,00	(26 898,05)
Razem	9 135 938	(23 018)	(1 125 145)	(98 194,24)	0,00	7 889 580,26

35. Ryzyko koncentracji

W Spółkach nie występują istotne ryzyka związane z koncentracją.

Poniższe tabele prezentują wskaźniki koncentracji w podziale na rodzaje koncentracji.

Wskaźnik koncentracji w podziale na grupy Klientów

<i>Udział Klienta we flocie Grupy PCM</i>	<i>Udział procentowy Klientów w danym przedziale</i>	
	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
0-1%	93,21%	87,97%
1-3%	6,79%	8,40%
3-5%	0,00%	3,63%
pow. 5%	0,00%	0,00%
Razem	100,00%	100,00%

Wskaźnik koncentracji w podziale na walutę kontraktu

<i>Waluta</i>	<i>Udział procentowy we flocie</i>	
	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
PLN	100,00%	100,00%
EUR	0,00%	0,00%
Razem	100,00%	100,00%

Wskaźnik koncentracji w podziale na region geograficzny

<i>Województwo</i>	<i>Udział procentowy we flocie</i>	
	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Mazowieckie	37,3%	40,4%
Pomorskie	16,0%	15,7%
Wielkopolskie	9,4%	8,5%
Śląskie	7,5%	6,6%
Dolnośląskie	6,7%	6,0%
Kuj.-pom.	6,0%	6,1%
Małopolskie	5,9%	5,3%
Lubelskie	2,7%	2,6%
Pozostałe	8,5%	8,8%
Razem	100,0%	100,0%

36. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy PCM jest utrzymanie bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy PCM i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa PCM zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa PCM może zmienić wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom lub wyemitować nowe akcje. W latach zakończonych dnia 31 grudnia

2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa PCM monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa PCM wlicza kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych. Kapitał obejmuje aktywa netto przypadające akcjonariuszom łączonych jednostek.

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	1 468 854 930,80	1 219 816 378,39
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	46 434 415,42	41 900 092,46
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(2 148 935,10)	(8 898 194,78)
Zadłużenie netto	1 513 140 411,12	1 252 818 276,07
Aktywa netto przypadające akcjonariuszom łączonych jednostek	453 904 387,59	445 682 329,16
Aktywa netto przypadające akcjonariuszom łączonych jednostek razem	453 904 387,59	445 682 329,16
Kapitał i zadłużenie netto	1 967 044 798,71	1 698 500 605,23
Wskaźnik dźwigni	76,92%	73,76%

37. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie PCM w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku kształtowało się następująco:

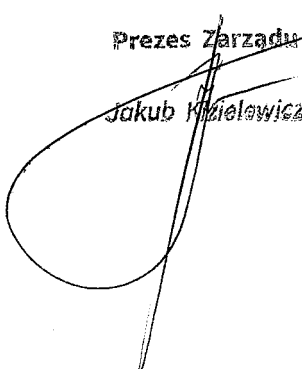
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku</i>
Zarząd	2	2
Wyższa kadra kierownicza	10	9
Specjaliści	277	229
Razem struktura zatrudnienia	289	240

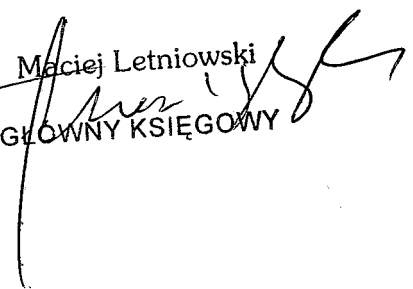
38. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Nie wystąpiły istotne zdarzenia po dniu bilansowym.

Gdańsk, 27 marca 2018 roku

 Wiceprezes Zarządu
 Konrad Karpowicz

 Prezes Zarządu
 Jakub Kizielawicz

 Maciej Letniowski
 GŁÓWNY KSIĘGOWY